

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	6
3. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	13
4. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	26
CZYNNIKI I ZJAWISKA KRYZYSOWE NA OBSZARZE REWITALIZACJI	28
<i>Sfera społeczna</i>	28
<i>Sfera gospodarcza</i>	33
<i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</i>	35
<i>Sfera techniczna</i>	37
<i>Sfera środowiskowa</i>	39
ANALIZA PRZYCZYŃ DEGRADACJI	41
POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI	42
5. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT REWITALIZACJI)	46
6. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	48
CELE STRATEGICZNE DLA OBSZARU REWITALIZACJI	48
OPIS KIERUNKÓW INTERWENCJI I CELÓW REWITALIZACYJNYCH	49
7. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	51
LISTA PLANOWANYCH, PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ	52
LISTA POZOSTAŁYCH, UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	79
POWIĄZANIE PLANOWANYCH PROJEKTÓW Z KIERUNKAMI DZIAŁAŃ	81
8. RAMY FINANSOWE I KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	83
9. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI REWITALIZACJI	86
KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	86
KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	88
KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA	90
KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	90
10. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI	94
NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA <i>DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI</i>	94

NA ETAPIE TWORZENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	97
<i>Komitet Rewitalizacji</i>	98
NA ETAPIE WDRAŻANIA I MONITOROWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	99
11. SYSTEM WDRAŻANIA (REALIZACJI) GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	100
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ	104
MONITORING	104
EWALUACJA.....	106
AKTUALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	108
13. NIEZBĘDNE ZMIANY W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY	110
ZMIANY W UCHWALE W SPRAWIE ZASAD WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI	110
SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	110
ZMIANY W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.....	110
ZMIANY W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	112
ZMIANY W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRAW LOKATORÓW I MIESZKANIOWEGO ZASOBU GMINY	114
14. UZGODNIENIE W ZAKRESIE PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	115
15. SPIS WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL.....	116

1. WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* (zwanego dalej GPR) stanowi Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015r. poz. 1777, z 2016r. poz. 1020, 1250), natomiast dokumentem wspierającym opracowanie GPR są „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” opracowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Warszawa, 2 sierpnia 2016r.).

Celem opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* jest kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych). Jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a do opracowania dokumentu powinna być zaangażowana społeczność lokalna (m.in. mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy oraz pozostali interesariusze obszarów wyznaczonych do rewitalizacji).

Niniejsze opracowanie przedstawia aktualną sytuację na obszarze rewitalizacji w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej. Szczegółowa diagnoza opiera się na analizie negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, na podstawie której scharakteryzowane i wyodrębnione zostały czynniki kryzysowe, skala

i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz analizie lokalnych potencjałów, która umożliwia efektywne wykorzystanie silnych stron obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z uchwałą nr XLIII/448/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 26 stycznia 2017r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mosina (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, poz. 1271) w obrębie granic obszaru zdegradowanego Gminy Mosina został wyodrębniony obszar rewitalizacji, który stanowi fragment miasta Mosina (mapa obszaru zaprezentowana została w rozdziale *Szczegółowy Opis Obszaru Rewitalizacji*).

Planistyczna część Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi odwołanie do założeń programowych rewitalizacji oraz jej celów. Określona została wizja, czyli stan pożądany po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel strategiczny oraz cele operacyjne, które pozwolą w sposób kompleksowy i zaplanowany podejść do rozwiązywania zjawisk problemowych. Opracowany został również wykaz projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru rewitalizacji, które ujęte zostały w horyzoncie czasowym: 2017 - 2027.

2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 jest zgodny z podstawowymi dokumentami strategicznymi gminy oraz zasadami polityki regionalnej. Szczegółowy opis powiązań został przedstawiony poniżej.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

- Priorytet III - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną;
- Cel 1 - Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata;
- Cel 4 - Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne;
- Cel 5 - Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli;

Minimalizacja występowania zjawiska wykluczenia społecznego stanowi jedno z głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wspieranie włączenia społecznego, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

- Obszar - Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:
- Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;
- Obszar - Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny:

- Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;
- Obszar - Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny:
- Cel 11 - Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 zakłada zapewnienie rozwoju poprzez wzmocnianie i wspieranie istniejącego kapitału oraz wykorzystywanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio – i długofalowej polityki gospodarczej. Stanowi odpowiedź na dotychczasowe błędy transformacji, jak i nowe wyzwania polityki społeczno-gospodarczej współczesnego państwa. Zakłada realizację celu głównego i trzech celów strategicznych:

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem głównym i celami strategicznymi *Strategii*, poprzez planowe interwencje w zakresie rozwoju kapitału społecznego, w tym zwiększenia poziomu partycypacji społecznej i rozwój działalności podmiotów ekonomii społecznej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

- Cel główny - Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym;

- Cel 2 - Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu ograniczenie występowanie zjawiska wykluczenia społecznego oraz niwelowanie nierówności pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi częściami gminy w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

- Cel strategiczny 5 - Zwiększenie spójności województwa;
- Cel strategiczny 6 - Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu;
- Cel strategiczny 7 - Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
- Cel strategiczny 8 - Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.

Wśród założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 znajduje się wyrównywanie potencjałów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi terenami gminy oraz wzrost kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego. Wpłyne to na podniesienie poziomu spójności całego województwa, jako składowej większej liczby poszczególnych części, w aspektach związanych z gospodarką, zatrudnieniem oraz jakością życia mieszkańców.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Cel główny: Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku
- Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa

Konstrukcja PZPWW, uwzględnia zasady i przesłanki jakie dla rozwoju regionalnego są szczególnie istotne. Podstawową misją województwa jest skupienie wszystkich podmiotów

publicznych działających na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców oraz uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych.

Głównym zadaniem kształtowania rozwoju przestrzennego województwa powinno być zatem optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych – dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych znajdujących się na obszarze województwa.¹

Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. zamysłów poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Poznańskiego 2014 - 2020

- Cel strategiczny 1 - Wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem;
- Cel strategiczny 2 - Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy;
- Cel strategiczny 3 - Integracja osób niepełnosprawnych;
- Cel strategiczny 4 - Wzrost zakresu pomocy dla osób starszych i schorowanych – profilaktyka i przeciwdziałanie chorobom;
- Cel strategiczny 5 - Rozwój i aktywizacja potencjału społecznego na rzecz rozwoju powiatu poznańskiego.

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

---

¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Strategia Rozwoju Gminy Mosina – Mosina 2020+

Strategia Rozwoju Gminy, wraz z Budżetem Gminy oraz Studium Uwarunkowania kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, stanowi istotny instrument władz samorządowych przy realizacji przedsięwzięć o charakterze lokalnym. W Strategii Gminy Mosina przyjęto realizację dwóch celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1 – Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej:
  - Program 1.1. Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej;
  - Program 1.2. Poprawa infrastruktury przestrzennej.
- Cel strategiczny 2 - Rozwój społeczno-gospodarczy:
  - Program 2.1 - Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości;
  - Program 2.2 - Tworzenie warunków dla rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych;
  - Program 2.3 - Działania z zakresu ochrony zdrowotnej i pomocy społecznej;
  - Program 2.4 - Wspieranie aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 jest spójny z założeniami celu strategicznego 2. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisywać będą się w założenia Strategii Rozwoju w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju usług z zakresu turystyki i rekreacji, wsparcia działań z zakresu pomocy społecznej oraz wzrostu aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację działań mających na celu pobudzenie i umożliwienie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na Lata 2016-2026

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na lata 2016-2026 stanowi komplementarny i zintegrowany plan społeczny, którego celem jest identyfikacja i ukazanie najważniejszych problemów społecznych. W drugiej części dokumentu przedstawione zostały trzy cele strategiczne (wymienione poniżej) wraz z celami operacyjnymi i związanymi z nimi zadaniami.

- Cel strategiczny - Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska ubóstwa w gminie Mosina;

- Cel strategiczny - Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w gminie Mosina;
- Cel strategiczny - Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzin wielodzietnych i niepełnych w gminie Mosina.

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób z niepełnosprawnościami, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zatem projekty rewitalizacyjne są spójne z trzema założonymi celami strategicznymi w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na lata 2016-2026*, co pozwoli na skuteczną realizację założeń zawartych w Strategii.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mosina

Gminny Program Rewitalizacji przygotowany został z uwzględnieniem Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mosina (przyjęty Uchwałą nr LVI/386/10 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 25 lutego 2010 r.). Celem dokumentu jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań rozwoju gminy.

Ustalenia Studium obejmują:

- 1) cele rozwojowe gminy oraz uwarunkowania ich realizacji
- 2) politykę rozwoju przestrzennego
- 3) priorytety strategiczne gminy

Studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak jego ustalenia są wiążące do prowadzenia określonej w nim polityki przestrzennej, w szczególności przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ale także innych dokumentów programowych zawierających elementy planowania przestrzennego m.in. poprzez wskazywanie do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

Studium uwzględnia uwarunkowania wynikające m. in. z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy

W Studium określa się m. in.:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej
- obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie planując w GPR przedsięwzięcia, których realizacja wpłynie na zaspokojenie potrzeb interesariuszy w obszarze rewitalizacji i przyczyni się do niwelacji zidentyfikowanych problemów Program wskazuje zmiany niezbędne do wprowadzenia w Studium.

3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji²

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 został opracowany dla obszaru rewitalizacji, wyznaczonego uchwałą nr XLIII/448/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 26 stycznia 2017r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszary rewitalizacji. Przebieg granic wskazanego obszaru oraz sposób jego wyznaczania został określony na Załączniku nr 1 i 2 do wyżej wymienionej uchwały.

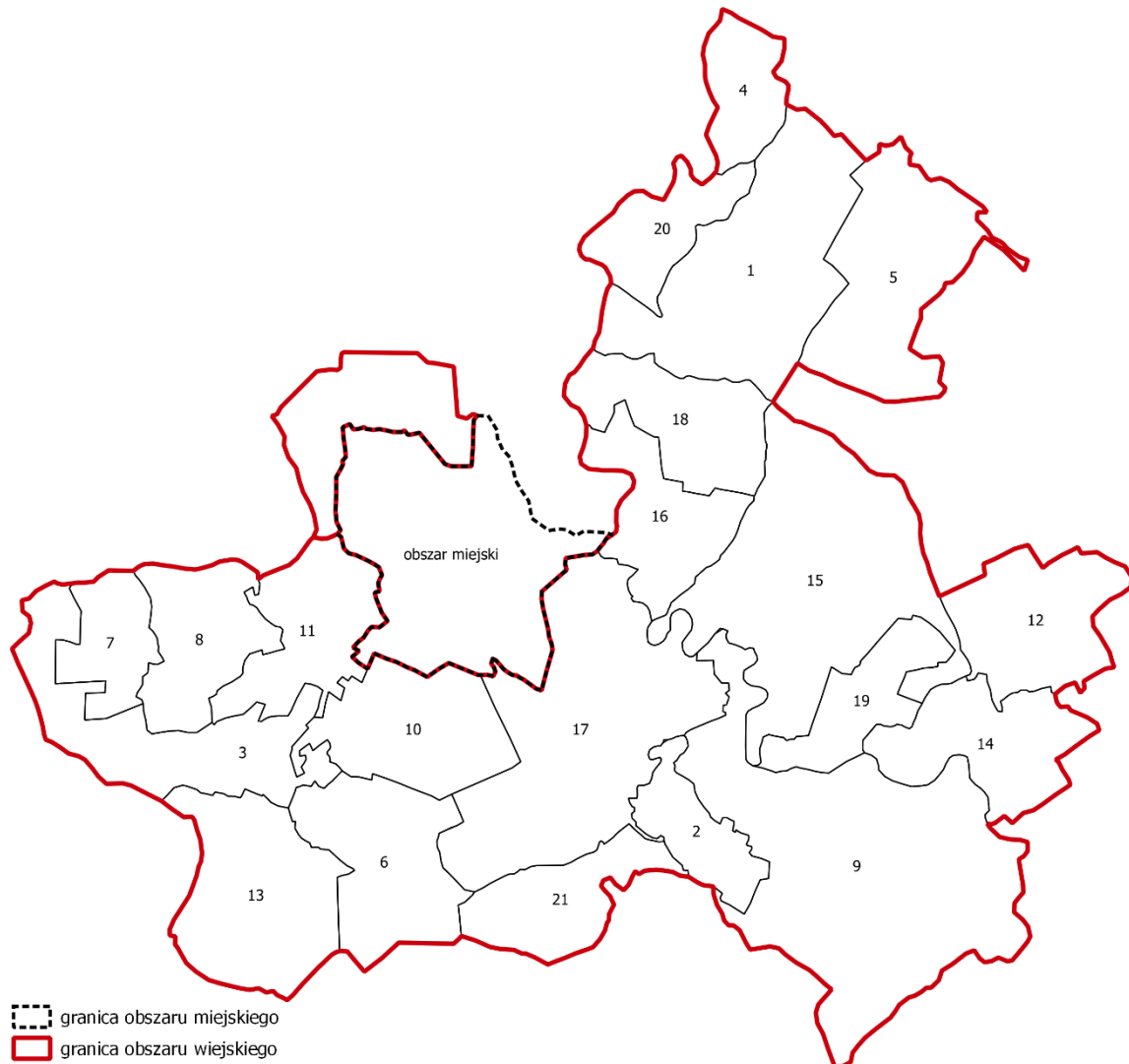
W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a w jego granicach obszaru rewitalizacji posłużono się podziałem gminy na sołectwa oraz miasto Mosina. W obrębie miasta wykorzystano podział na jednostki analityczne jakimi są ulice. Jest to intuicyjny, panujący w gminie podział dla interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji. Podział ten został zastosowany w celu przestrzennego zobrazowania wyników analizy wskaźnikowej za pomocą struktury jednostek pomocniczych. Gmina Mosina jest gminą miejsko – wiejską, zatem aby nie zaburzać średniej wartości referencyjnej wskaźnika uwzględniającego miasto jako jednostkę urbanistyczną gminy stawianą na równi z sołectwami wyłączono miasto Mosina i poddano analizie jako odrębną jednostkę.

Poniżej graficznie przedstawiono podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

---

² Opracowane na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały nr XLVI/521/17 Rady Miejskiej w Mosinie 2 marca 2017 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 1 Podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji³

Źródło: opracowanie własne.

³ 1. Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna, 2. Baranówko, 3. Borkowice, Bolesławiec, 4. Czapury, 5. Daszewice 6. Drużyna, Nowinki, 7. Dymaczewo Nowe, 8. Dymaczewo Stare, 9. Krajkowo, Baranowo, 10. Krosno, 11. Krosinko, Ludwikowo, 12. Mieczewo, 13. Pecna, Konstantynowo, 14. Radzewice, 15. Rogalin, 16. Rogalinek, 17. Sowinki, Sowiniec, 18. Sasinowo, 19. Świątniki, 20. Wiórek, 21. Żabinko.

Rysunek 2 Podział Miasta Mosina na ulice

Źródło: opracowanie własne

Podczas wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mosina posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym pozyskanych z różnego rodzaju instytucji. Zebrane dane odnosiły się do pięciu sfer: **społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej**⁴.

Dane zbierane były z podziałem na sołectwa, a na terenie miasta Mosina z podziałem na ulice. Część wskaźników zostało przedstawione w sposób względny – zostały przyrównane do 100 mieszkańców danej jednostki podziału Gminy Mosina. Dzięki takiej metodologii możliwe było

⁴ Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji (art. 9)

przedstawienie wartości uwzględniających różnice w liczbie ludności sołectw i ulic miasta Mosina. Natomiast te, które nie stanowią „danych wrażliwych”, przedstawiono w formie liczb bezwzględnych lub przyrównano do powierzchni wyodrębnionych jednostek analitycznych. Listę wskaźników wykorzystanych w delimitacji przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Tabela 1 Zestawienie wskaźników użytych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
Sfera społeczna				
1.1.	Przestępczość – kradzież mienia, kradzież samochodu i bójki	Liczba przypadków kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	Komenda Miejska Policji w Poznaniu (liczba przestępstw, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba przestępstw w zakresie kradzieży mienia, kradzieży samochodu i bójek popełnionych w podziale na sołectwa / ulice, dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.2.	Pomoc społeczna - ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.3.	Pomoc społeczna – bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przyznanych mieszkańcom danego sołectwa/ z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.4.	Pomoc społeczna – alkoholizm	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie/ z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.5.	Pomoc społeczna – niepełnosprawność	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie/ z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
1.6.	Aktywność społeczna	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, liczba organizacji pozarządowych stan na 31.12.2015r.), <i>Baza organizacji pozarządowych, urzędów i instytucji</i>	Liczba organizacji pozarządowych z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.7.	Aktywność społeczna	Zadania zgłoszone do Budżetu Obywatelskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.) oraz strona http://bogm.mosina.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=10&strona=1&schemat= [data dostępu: 9.11.2016r.]	Liczba zgłoszonych do budżetu obywatelskiego projektów z podziałem na sołectwa dzielona przez ich liczbę mieszkańców oraz pomnożona przez 100
1.8.	Wyrównywanie nierówności cyfrowych (wykluczenie cyfrowe)	Korzystający z komputera w projekcie "Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu..." w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan, liczba osób korzystających z projektu na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z projektu z podziałem na sołectwa dzielona przez ich liczbę mieszkańców oraz pomnożona przez 100
1.9.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa oraz miasta Mosina	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Ogólna liczba bezrobotnych z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera gospodarcza				
2.1.	Przedsiębiorczość mieszkańców	Działalność gospodarcza w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Urząd Miejski w Mosinie (liczba podmiotów gospodarczych, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba działalności gospodarczej z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100 / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera środowiskowa				
3.1.	Występowanie wyrobów zawierających azbest podane w [ha]	Udział wyrobów azbestowych znajdujących się w danym sołectwie w ogólnej powierzchni sołectwa	Uchwała nr LXIX/484/14 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 października 2014r. w sprawie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z tereny Gminy Mosina”.	Ilość wyrobów azbestowych z podziałem na sołectwa podana w ha w odniesieniu do powierzchni sołectwa
<i>Dodatkowo podczas sfery środowiskowej wzięto pod uwagę występowanie obszarów chronionych Natura 2000.</i>				
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
4.1.	Opieka zdrowotna	Dostęp do usług medycznych (apteki, przychodnie, szpitale) w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, lista punktów świadczących usługi medyczne stan na 31.12.2015r.)	Liczba punktów aptecznych, przychodni i szpitali z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
4.2.	Dostępność komunikacyjna	Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.), strona internetowa Gminy http://www.mosina.pl [dostęp 16.11.2016r.],	Liczba przystanków autobusowych obsługujących dany obszar z podziałem na sołectwa w przeliczeniu na liczbę ludności oraz pomnożone przez 100
4.3.	Dostępność komunikacyjna	Liczba kursów autobusów w dniu roboczym w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.), strona internetowa Gminy http://www.mosina.pl [dostęp 16.11.2016r.],	Liczba kursów autobusów obsługujących dany obszar z podziałem na sołectwa w przeliczeniu na liczbę ludności oraz pomnożone przez 100
4.4.	Zabytkowe budynki	Liczba zabytkowych budynków z Gminnej Ewidencji Zabytków	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mosina na lata 2011-2014 (liczba zabytkowych)	Liczba zabytkowych budynków z Gminnej Ewidencji Zabytków w podziale na ulice
4.5.	Tereny zielone	Powierzchnia terenów zielonych [m2]	Urząd Miejski w Mosinie (powierzchnia terenów zielonych)	Powierzchnia terenów zielonych wyrażonych w metrach kwadratowych w podziale na ulice
Sfera techniczna				
5.1.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Długość sieci kanalizacji sanitarnej [mb] przypadającej na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (długość sieci, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość sieci kanalizacji sanitarnej z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
5.2.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Długość sieci wodociągowej [mb] przypadającej na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (długość sieci, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość sieci wodociągowej z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
5.3.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Utwardzone drogi lokalne (gminne) w m w przeliczeniu na 100 mieszkańców sołectwa	Urząd Miejski w Mosinie (długość dróg, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość utwardzonych dróg lokalnych (gminne) z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100

Źródło: opracowanie własne.

Dane przedstawione w analizie wskaźnikowej i kartograficznej zaprezentowane zostały w sposób statystyczny (liczbowy) oraz graficzny (mapy).

Reasumując, celu wyznaczenia obszarów o szczególnej kumulacji zjawisk kryzysowych, wykonane zostały następujące działania:

KROK 1: Pozyskanie danych z instytucji publicznych.

KROK 2: Przyporządkowanie danych do poszczególnych sołectw i ulic.

KROK 3: Obliczenie mierników wskaźnikowych.

KROK 4: Obliczenie średniej dla gminy dla każdego wskaźnika miernikowego.

KROK 5: Interpretacja uzyskanych wartości mierników wskaźnikowych.

KROK 6: Zaznaczenie mierników wskaźnikowych, które przyjęły wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

KROK 7: Zliczenie liczby zjawisk kryzysowych dla sołectw i ulic.

KROK 8: Wybór obszaru zdegradowanego.

Wskazany obszar zdegradowany wyznaczony został na podstawie sumy liczby zjawisk kryzysowych na obszarach wiejskich (sołectwa) i w mieście (ulice).

Tabela 2 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze wiejskim

SOŁECTWO	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna	8
Baranówko	7
Borkowice, Bolesławiec	8
Czapury	13
Daszewice	10
Drużyna, Nowinki	7
Dymaczewo Nowe	13
Dymaczewo Stare	9
Krajkowo, Baranowo	2
Krosno	12
Krosinko, Ludwikowo	6
Mieczewo	11
Pecna, Konstatynowo	10
Radzewice	8
Rogalin	12
Rogalinek	10
Sowinki, Sowiniec	10
Sasinowo	5
Świątniki	9
Wiórek	13

SOŁECTWO	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Żabinko	8

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze miasta

ULICA	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
25 stycznia	9
Budzyńska	6
Chodkiewicza	5
Czwartaków	2
Dębowa	7
Długa	6
Dworcowa	7
Farbiarska	5
Fiedlera	9
Henryka Łasaka	4
Huberta Wagnera	2
Janusza Kusocińskiego	5
Kanałowa	5
Kasprowicza	4
Kasztanowa	6
Klonowa	3
Kolejowa	10
Kołątaja	7
Konopnickiej	5
Krosińska	5
Krotowskiego	5
Krótką	5
Leszczyńska	5
Łazienna	5
Mickiewicza	7
Mostowa	4
Niezlomnych	4
Nowa	6
Orzeszkowej	7
Piotra Mocka	7
Plac 20 Października	6
Poniatowskiego	7
Poznańska	8
Pożegowska	8
Prusa	6
Reja	5
Reymonta	8
Rzeczna	2
Rzeczypospolitej Mosińskiej	7

ULICA	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Skrzynecka	5
Słoneczna	10
Słowackiego	9
Sowiniecka	8
Spacerowa	4
Stanisława Marusarza	4
Strzałowa	6
Strzelecka	9
Szosa Poznańska	6
Śremska	5
Torowa	7
Wąska	4
Wiejska	10
Władysława Komara	4
Wybickiego	8

Źródło: opracowanie własne.

Zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

- Niska aktywność w życiu społecznym i publicznym;
- Wysoki udział osób:
  - bezrobotnych;
  - korzystających z pomocy społecznej;
  - wykluczonych cyfrowo.
- wysoki udział wyrobów azbestowych;
- niska dostępność do usług medycznych;
- niska dostępność do komunikacji publicznej; sieci wodno-kanalizacyjnej i utwardzanych dróg;
- mała liczba połączeń komunikacyjnych w dniu roboczym.

A szczególna ich kumulacja występuje w **mieście Mosina** oraz następujących sołectwach:

- Dymaczewo Nowe;
- Wiórek;
- Czapury;
- Rogalin;
- Krosno;
- Mieczewo;
- Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna;
- Daszewice;
- Pecna, Konstantynowo;

- Rogalinek;
- Dymaczewo Stare;
- Sowinki, Sowiniec.

Obszary te stanowią **obszar zdegradowany**, który zamieszkały jest przez 26950 mieszkańców (88,52%) i stanowi 65,57% powierzchni gminy (10 355,53 ha).

OBSZAR ZDEGRADOWANY

26950 mieszkańców = 88,52% > 30% mieszkańców gminy

10 355,53 ha = 65,57% > 20% powierzchni gminy

Ze względu na fakt, że obszar zdegradowany ze względu na swój zasięg nie może zostać w całości włączony jako obszar rewitalizacji (zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy) należało dokonać jego zawężenia. W tym celu wykorzystano wyniki oceny społecznej (szerzej opisanej w 0 Projekty te powiązane są z przedsięwzięciami przedstawionymi w niniejszym dokumencie. Wszystkie projekty, które już zostały zrealizowane, jak i te zaplanowane mają na celu podniesienie jakości życia członków społeczności lokalnej oraz poprawę sytuacji we wszystkich analizowanych sferach. Przedsięwzięcia zaplanowane w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* stanowią rozwinięcie i uzupełnienie wyżej wymienionych projektów w zakresie realizacji celów *Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego*.

Uspołecznienie programu rewitalizacji) oraz wiedzę i doświadczenie pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie dokonano wyboru zawężającego **do obszaru miasta Mosina**, z którego następnie wybrano ulice cechujące się największą liczbą zjawisk kryzysowych. Po analizie i interpretacji wyników okazało się, że ulice cechujące się stanem kryzysowym, skupione są w ramach jednego podobszaru, co wskazuje na szczególną degradację tego terenu.

Warto dodać, że dotychczas działania rewitalizacyjne prowadzone były na wskazanej części miasta Mosina (w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mosina na lata 2010-2020”). Jednak jest część inwestycji, które w znacznej mierze nie zostały jeszcze ukończone, przez co skuteczność interwencji nie została w pełni osiągnięta. W ramach kontynuowania działań mających na celu wykorzystanie efektów dotychczasowej realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, zdecydowano się na utrzymanie obszaru rewitalizacji w Gminnego Programu Rewitalizacji.

Reasumując, obszar rewitalizacji wybrany został następująco:

KROK 1: Odwołanie się do wyników oceny społecznej oraz wiedzy i doświadczenia pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie.

KROK 2: Analiza liczby zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych na ulicach w mieście.

KROK 3: Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji na terenie miasta.

KROK 4: Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji w innych dokumentach strategicznych gminy.

W skład obszaru rewitalizacji wchodzi fragment Miasta Mosina, który od północy ograniczony jest ulicami: Spacerowa, Zieleniec i Mocka, od wschodu torami kolejowymi, od południa ulicami: Klonowa, Długa, Stamma oraz od zachodu ulicami: Konopnicka, Orzeszkowej, Wiejska, Fiedlera i Pożegowska. Granice są przeprowadzone po granicach działek.

OBSZAR REWITALIZACJI

7750 mieszkańców = 25,48% < 30% mieszkańców gminy

215,48 ha = 1,30% < 20% powierzchni gminy

Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji

Liczne problemy występujące na wskazanym obszarze miasta pokazują, że powodów degradacji jest kilka, dlatego należy wziąć pod uwagę zarówno przyczynę stanu kryzysowego, jak i jego skutek. Mieszkańcy zmuszeni poszukiwać pracy poza swoim miejscem zamieszkania, coraz rzadziej decydują się na uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych organizowanych na terenie zarówno miasta, jak i całej gminy. Również chęć do podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwoju gminy, w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, jest coraz mniejsza. Świadczy o tym niska wartość wskaźnika dotyczącego funkcjonujących organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Niski poziom kapitału społecznego generuje również inne problemy. Jednym z nich jest nasilające się zjawisko korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. W następstwie długotrwałego pobierania świadczeń może wystąpić brak chęci do podejmowania pracy w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej. Coraz większa bezradność przyczynia się do mniejszej potrzeby związanej z rozwojem własnym i poszukiwaniem pracy, co prowadzi do wzrostu zachowań dewiacyjnych. Również brak potrzeby związanej ze wzrostem standardu swojego życia, generuje również kolejny problem jakim jest bezrobocie. Bliskość dużych ośrodków miejskich, takich jak Poznań, wpływa na mniejsze zainteresowanie potencjalnych inwestorów. Stanowi to utrudnienie przy tworzeniu nowych miejsc pracy (pomimo, że średnia dla obszaru rewitalizacji jest wyższa niż średnia dla miasta). Również wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym stanowi kolejny czynnik niskiego rozwoju gospodarczego wybranego obszaru miasta. Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym obciąża system emerytalny i zwiększa koszty opieki instytucjonalnej. Niedostateczny dostęp do usług społecznych i opiekuńczych, są dodatkowymi czynnikami wpływającymi na proces wykluczenia z życia społecznego i publicznego. Oprócz problemów w sferze społecznej, na obszarze rewitalizacji diagnozuje się problem niedostatecznego wyposażenia w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną. Wiąże się to nie tylko z małą długością sieci, ale też często brakiem tego rodzaju uzbrojenia na ulicach na obszarze rewitalizacji. Łączy się to też z problemem znacznej liczby budynków wymagających remontu, do których podłączenie sieci wodno-kanalizacyjnych, bez wcześniejszej modernizacji, jest niemożliwe. Niedostateczne wyposażenie w wymienioną infrastrukturę wpływa na niezadowolenie oraz niski komfort funkcjonowania mieszkańców. Przyczyniać się to może do wyludniania się części mieszkańców na inne tereny miasta, w celu podniesienia standardu jakości życia. Również degradacja sfery środowiskowej, poprzez

wysoki poziom hałasu czy zanieczyszczenia powietrza, niekorzystnie wpływa na rozwój społeczny obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się spośród otaczającej tkanki miejskiej różnorodnością funkcji o charakterze publicznym. Na jego terenie funkcjonuje: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Mosińska Biblioteka Publiczna oraz wiele innych instytucji publicznych. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej może stać się przyczyną utraty centrotwórczej funkcji wybranego obszaru, w konsekwencji pogłębiając stan degradacji na jego terenie.

4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonej delimitacji obszarem rewitalizacji objęto fragment miasta Mosina, który tworzą następujące ulice:

- 20 Października,
- 25 stycznia,
- Budzyńska
- Chodkiewicza
- Czwartaków,
- Dębowa,
- Długa,
- Dworcowa,
- Farbiarska,
- Fiedlera,
- Kanałowa,
- Kasprowicza,
- Kasztanowa,
- Klonowa
- Kolejowa,
- Kołtątaja,
- Komara,
- Konopnickiej,
- Krosińska
- Krotowskiego,
- Krótka,
- Kusocińskiego,
- Leszczyńska,
- Łaska,
- Łazienna,
- Marusarza,
- Mickiewicza,
- Mocka,
- Mostowa,
- Niezłomnych,
- Nowa,
- Orzeszkowej,
- Poniatowskiego,
- Poznańska,
- Pożegowska,
- Prusa,
- Reja,
- Reymonta,
- Rzeczna,
- Rzeczypospolitej
- Mosińskiej,
- Sienkiewicza,
- Skrzynecka,
- Słoneczna
- Słowackiego
- Sowiniecka
- Spacerowa,
- Stamma,
- Strzałowa,
- Strzelecka,
- Szosa Poznańska,
- Ślusarskiego,
- Śremska,
- Torowa,
- Wagnera,
- Wawrzyniaka,
- Wąska,
- Wiejska,
- Wybickiego.

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 7750 osób, co stanowi 25,48% wszystkich mieszkańców Gminy. Powierzchnia obszaru natomiast zajmuje 215,48 ha, co stanowi 1,30% powierzchni całej Gminy. Spełnia on zatem kryterium, o którym mowa w art. 10. ust. 2. Ustawy o rewitalizacji, tj.: *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.*

7750 osób = 25,48% < 30 % ludności gminy
215,48 ha = 1,30% < 20% powierzchni gminy

Poniżej na mapie zaprezentowano przebieg granic obszaru rewitalizacji.

Rysunek 3 Obszar rewitalizacji na mapie

LEGENDA:

 granica obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie

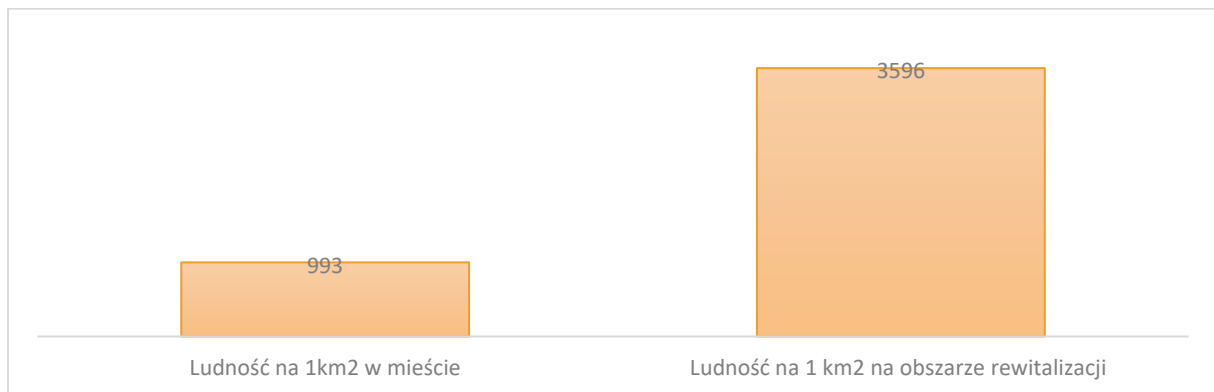
Czynniki i zjawiska kryzysowe na obszarze rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego. Zgodnie z *Praktycznym komentarzem do Ustawy o rewitalizacji*, „Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest stwierdzenie, że występują na nim negatywne zjawiska społeczne. Bez ujawnienia występowania tych zjawisk nie można stwierdzić, czy obszar ten stanowi obszar zdegradowany w rozumieniu ustawy⁵”. Poniżej zaprezentowano szczegółową analizę czynników i zjawisk kryzysowych charakteryzujących wyznaczony obszar rewitalizacji we wszystkich analizowanych sferach, ze szczególnym uwzględnieniem analizy sytuacji w sferze społecznej.

SFERA SPOŁECZNA

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysoką gęstością zaludnienia, której wartość przekracza ponad trzykrotnie gęstość zaludnienia dla całego miasta, wynosząc 3596 osób/km².

Wykres 1 Gęstość zaludnienia podana w przeliczeniu na km²

Źródło: opracowanie własne.

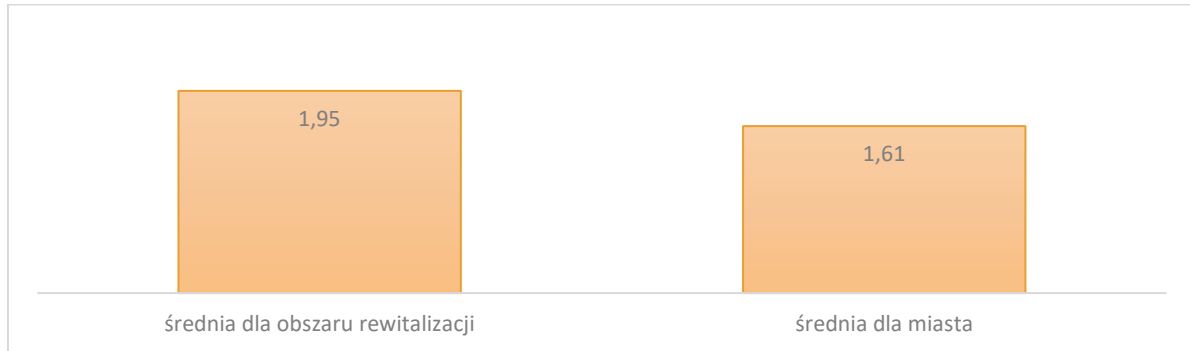
Ponadto, obszar rewitalizacji charakteryzuje wysoki udział osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnio 1,95 na 100 osób na obszarze rewitalizacji to osoba pozostająca bez pracy, przy średniej dla miasta równej 1,61.

W skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których liczba bezrobotnych (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) zdecydowanie przewyższa średnią dla całego miasta. Wśród nich wyróżnić należy ulice:

⁵ Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Departament Polityki Przestrzennej, *Ustawa o Rewitalizacji. Praktyczny Komentarz*, s. 19.

- Mocka (xx⁶),
- Fiedlera (6,25),
- Wybickiego (5,93).

Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału

Źródło: opracowanie własne.

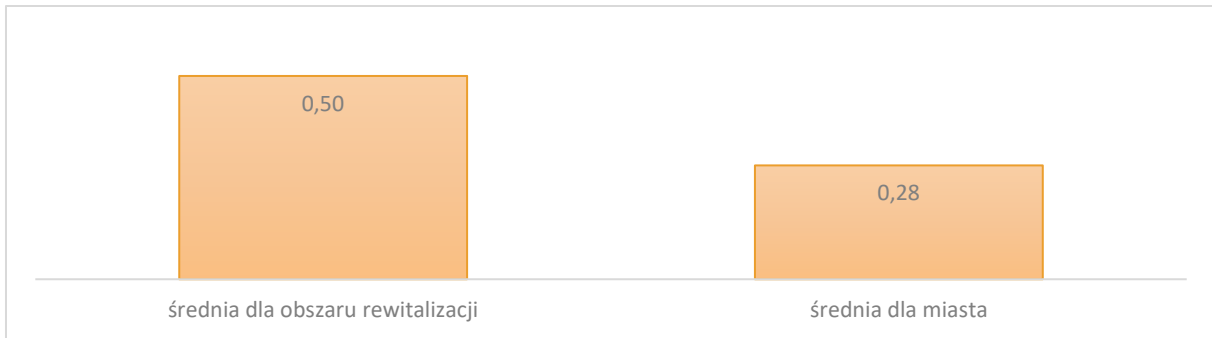
Obszar rewitalizacji cechuje się niskim poziomem bezpieczeństwa – w skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których w 2015 roku doszło do kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek.

Ulice, na których policja odnotowała najwięcej przestępstw, to:

- 25 stycznia,
- Dworcowa,
- Farbiarska,
- Kasprowicza,
- Kolejowa,
- Kołłątaja,
- Mostowa,
- Plac 20 Października,
- Poniatowskiego,
- Słoneczna,
- Strzelecka.

Wykres 3 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek

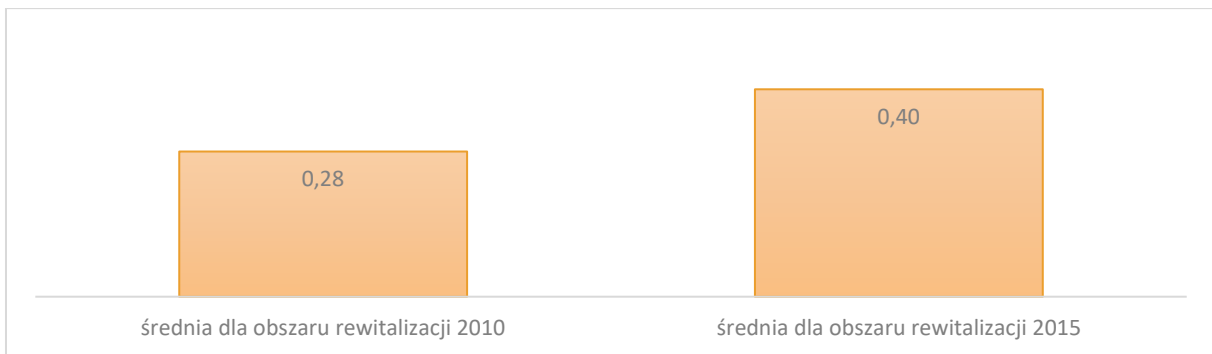
⁶ Ze względu na ochronę danych osobowych dane zostały utajnione.

Źródło: opracowanie własne.

Dane zebrane za rok 2010 wskazują, że na przestrzeni lat na obszarze rewitalizacji wzrosła liczba dokonanych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W 2010 roku średnia ta wyniosła 0,28 przestępstw na każde 100 mieszkańców, by do 2015 roku wzrosnąć do 0,40 przestępstw na każde 100 mieszkańców.

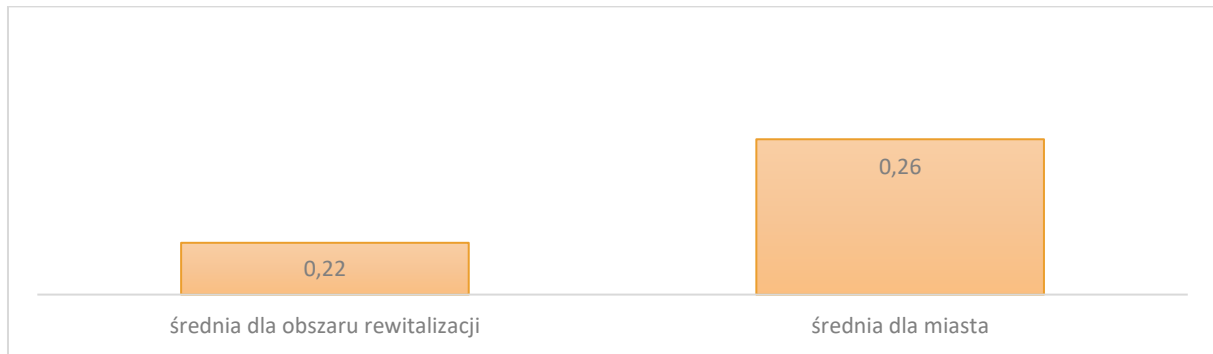
Wykres 4 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału – dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne.

O niskim poziomie zaangażowania w życie publiczne i społeczne świadczy aktywność organizacji pozarządowych. Na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest mniej, w porównaniu z innymi częściami miasta, stowarzyszeń i fundacji. Średnia dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,22 w przeliczeniu na 100 mieszkańców, przy średniej dla miasta równej 0,26.

Wykres 5 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału

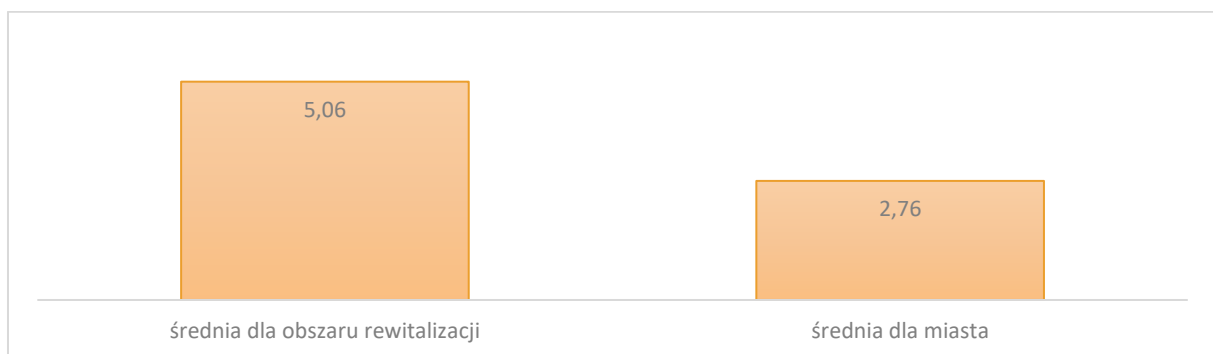
Źródło: opracowanie własne.

O degradacji sytuacji społecznej świadczy również duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Ulice, przy których mieszka najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, to:

- Mocka (xx⁷),
- Wiejska (20,49),
- Pozegowska (20,16),
- Budzyńska (14,81).

Wykres 6 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Zmaganie się z ubóstwem związane jest z brakiem lub ograniczonymi możliwościami zaspokojenia podstawowych potrzeb. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych najwięcej zasiłków społecznych pobieranych było przez mieszkańców ulic:

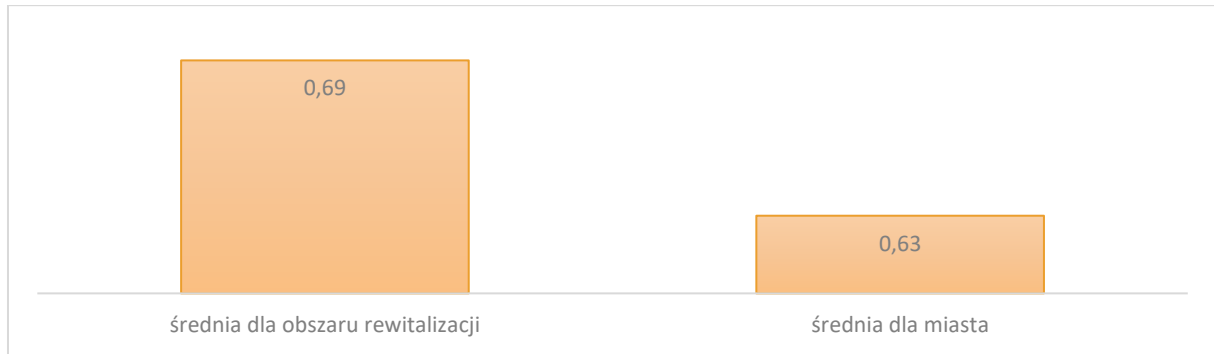
- Pozegowska (6,99),

⁷ Ze względu na ochronę danych osobowych brak możliwości wskazania wartości liczbowych.

- Słowackiego (5,97),
- Kołłątaja (5,63),
- Reymonta (3,95),
- Plac 20 Października (3,27).

Wykres 7 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału

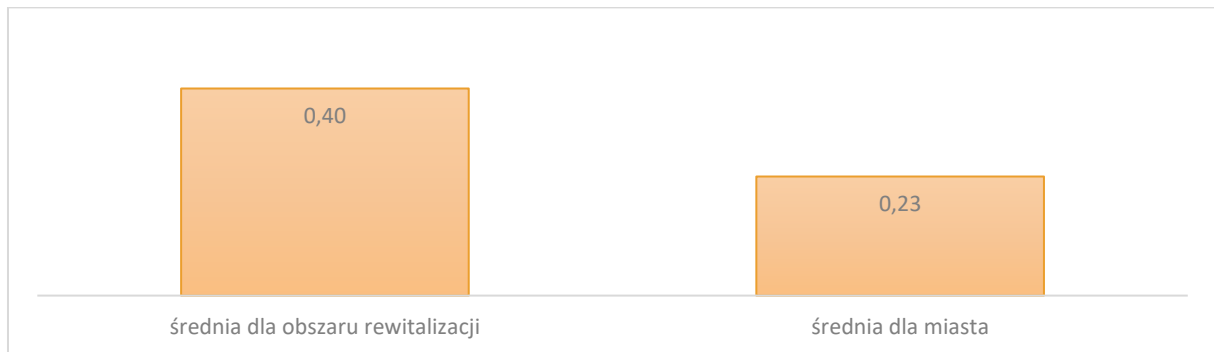
Źródło: opracowanie własne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych często powiązana jest z brakiem ogólnej zaradności życiowej, co może skutkować problemami rodzinnymi i problemami młodych osób, którym zapobiegać można poprzez m.in. zastosowanie nadzoru kuratora.

Alkoholizm jest powodem przyznawania świadczeń społecznych mieszkańcom ulic:

- Słowackiego (7,46),
- Budzyńska (3,70),
- Wiejska (3,28),
- Fiedlera (3,13),
- Słoneczna (2,48).

Wykres 8 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału

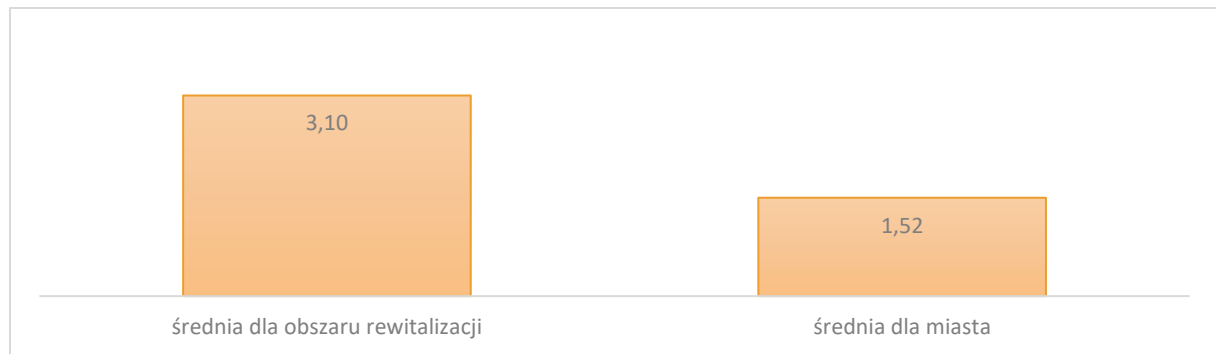
Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim powodem korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy⁸.

W roku 2015 najwięcej świadczeń społecznych pobieranych było przez mieszkańców ulic:

- Piotra Mocka⁹,
- Klonowa (10,00),
- Fiedlera (9,38),
- Słowackiego (8,96).

Wykres 9 Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób danej jednostki podziału

Źródło: opracowanie własne.

Należy podkreślić, że do obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których wyższa od średniej dla miasta jest liczba osób (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) korzystających z pomocy społecznej ze wszystkich czterech powodów. Są to: Słowackiego, Strzelecka i Wiejska.

SFERA GOSPODARCZA

Na zdegradowanie w sferze gospodarczej może mieć wpływ liczba aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie obszaru rewitalizacji. Wśród ulic o najniższym stopniu przedsiębiorczości znajdują się ulice:

- Dworcowa (3,21),
- Wiejska (4,10),

⁸ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁹ Ze względu na ochronę danych osobowych brak możliwości wskazania wartości liczbowych.

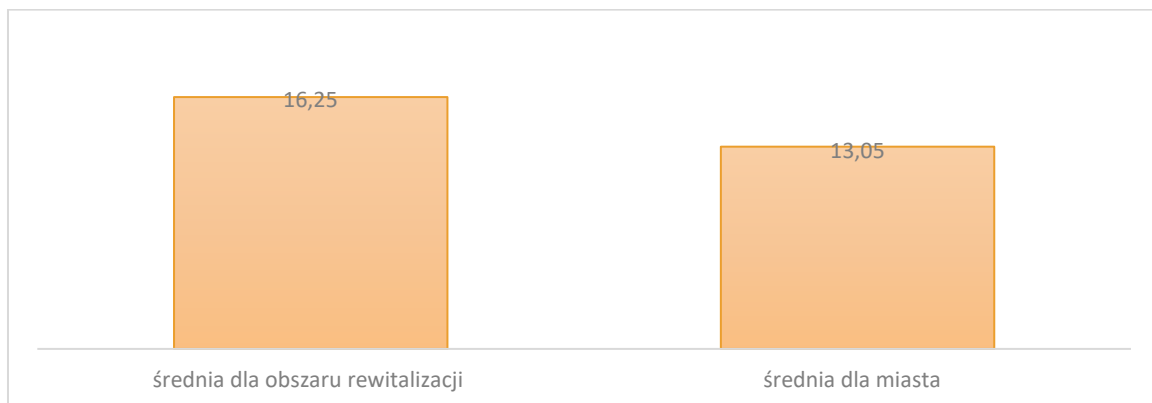
- Poniańskiego (4,62),
- 25 stycznia (4,86),
- Długa (4,88).

Na wyżej wymienionych ulicach, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest zdecydowanie niższa niż średnia dla miasta równa **13,05**. Natomiast żaden podmiot gospodarczy nie prowadzi swojej działalności przy ulicy:

- Kusocińskiego,
- Mocka,
- Krótkiej.

Pomimo, że liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców dla części ulic wskazuje wartości niekorzystne w odniesieniu do średniej, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych dla całego obszaru rewitalizacji jest wyższa niż średnia dla miasta, co świadczy o wysokim potencjale gospodarczym tego terenu.

Wykres 10 Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Czynnikami wpływającymi na jakość życia obszaru rewitalizacji są również elementy infrastruktury technicznej. Ich brak lub zły stan negatywnie wpływają na zadowolenie oraz komfort funkcjonowania mieszkańców.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim zdegradowaniem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, o którym świadczy niska dostępność i jakość sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej.

Dostępu do sieci kanalizacyjnej nie mają mieszkańcy następujących ulic znajdujących się w obrębie obszaru rewitalizacji:

- Henryka Łasaka;
- Janusza Kusocińskiego;
- Nowa;
- Rzeczna;
- Stanisława Marusarza;
- Władysława Komara.

Natomiast brakiem kanalizacji deszczowej charakteryzują się ulice:

- Długa;
- Fiedlera;
- Kanałowa;
- Kasprowicza (na odcinku od ul. Torowej do ul. Kolejowej)
- Kasztanowa;
- Sienkiewiczza;
- Klonowa;
- Reymonta;
- Krosińska;
- Krótka;
- Słoneczna;
- Spacerowa;
- Wybickiego.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w porównaniu do pozostałych mieszkańców miasta, mają ograniczony dostęp do sieci wodociągowej.

Ulice, które nie są podłączone do sieci wodociągowej, to:

- Henryka Łasaka,
- Spacerowa,
- Stanisława Marusarza,
- Władysława Komara.

O niskiej jakości terenów publicznych świadczy fakt, że w skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice nie posiadające bezpośredniego dostępu do terenów zieleni. Bliskość i dostęp (lub też odległość i brak dostępu) terenów zieleni jest jednym z czynników wpływających na poziom życia i zadowolenia mieszkańców. Jak podkreślają autorzy opracowania „Analizy przestrzenne w badaniach nad jakością życia w miastach”: *Chęć utrzymania dostępu do przyrody jest uzasadniona korzyściami potwierdzonymi przez liczne badania: przebywanie wśród zieleni pozwala zredukować stres, zrelaksować się i przywrócić zdolność do koncentracji, parki, skwery i inne elementy zieleni mogą stanowić także miejsca kultywowania relacji społecznych, a drzewa przyuliczne pozwalają m.in. zredukować uciążliwość hałasu i dają schronienie przed słońcem. Rozległe tereny zieleni z odpowiednią infrastrukturą stanowią także miejsca uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku, co jest szczególnie ważne dla zdrowia i samopoczucia. Dostępność dużych parków o odpowiedniej jakości w pobliżu miejsca zamieszkania jest uważana za jeden z istotniejszych czynników miejskiej jakości życia¹⁰.*

Wśród ulic, które nie posiadają bezpośredniego dostępu do terenów zieleni, a co za tym idzie, na których występuje zagrożenie obniżeniem poziomu jakości życia mieszkańców, znajdują się

- 25 stycznia,
- Budzyńska,
- Chodkiewicza,
- Czwartaków,
- Dębowa,
- Długa,
- Fiedlera,
- Henryka Łasaka,
- Huberta Wagnera,
- Janusza Kusocińskiego,
- Kanałowa,
- Kasztanowa,
- Klonowa,
- Kołtąta,
- Konopnickiej,
- Krosińska,
- Krótka,
- Łazienna,
- Mickiewicza,
- Nowa,
- Orzeszkowej,
- Poniatowskiego,
- Poznańska,
- Pożegowska,
- Prusa,
- Reja,
- Reymonta,
- Rzeczypospolitej Mosińskiej,
- Skrzynecka,
- Słoneczna,
- Słowackiego,
- Spacerowa,
- Stanisława Marusarza,
- Szosa Poznańska,
- Torowa,
- Wąska,
- Wiejska,
- Władysława,
- Komara,
- Wybickiego.

---

¹⁰ Michał Czepkiewicz, Piotr Jankowski, *Analizy przestrzenne w badaniach nad jakością życia w miastach*, dostępne na: <http://pressto.amu.edu.pl/index.php/rpeis/article/view/936> [dostęp: 27.06.2017r.].

Dane te należy jednak wiązać z gęstością zaludnienia obszaru rewitalizacji (3596 osób na km²). Przy tak dużej liczbie ludności przypadającej na jednostkę powierzchni wyznaczenie terenów zieleni stanowi wyzwanie. Ponadto, obszarem rewitalizacji objęto fragment miasta, którego centralna część stanowi zabytkowy układ przestrzenny wpisany do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego. Powyższe skutkuje zwartością zabudowy i niewielką powierzchnią terenów zieleni.

Na obszarze rewitalizacji, zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego oraz mapą ryzyka powodziowego, sporządzoną przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, występują:

- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. a) ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. b) ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niski i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$).

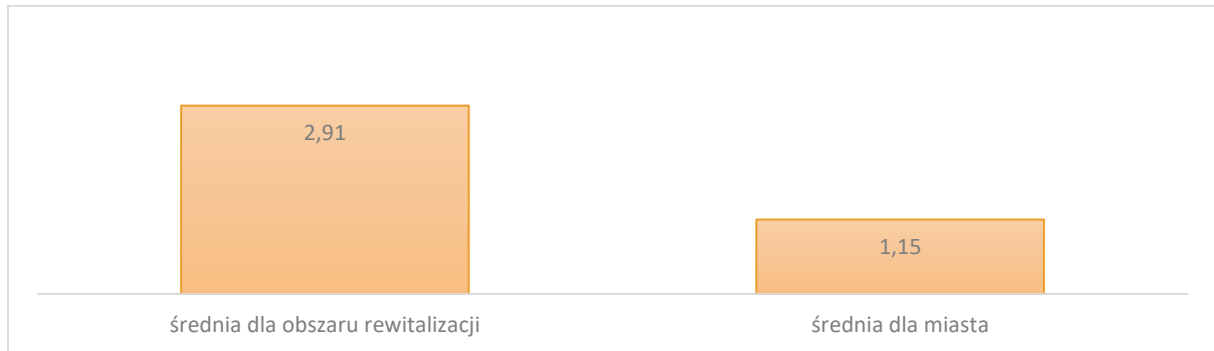
Ponadto na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się **punkt ładunkowy**, wyszczególniony w „Wykazie przygotowanych i utrzymanych dla potrzeb Sił Zbrojnych RP punktów ładunkowych na sieci kolejowej”, który musi być utrzymany i przygotowany w sposób umożliwiający jego wykorzystanie na potrzeby Sił Zbrojnych wraz z zachowaniem swobodnej komunikacji na w/w punkt ładunkowy.

SFERA TECHNICZNA

O sytuacji w sferze technicznej świadczą wskaźniki obrazujące liczbę budynków komunalnych potrzebujących remontu oraz zabytków. W oparciu o uchwałę nr IX/45/11 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 marca 2011r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mosina na lata 2011-2014” poddano analizie liczbę obiektów zabytkowych. Zgodnie z dokumentem na obszarze rewitalizacji średnia liczba zabytków analizowana w wartościach bezwzględnych wynosi 2,91, przy średniej dla miasta równej 1,15. Wskaźnik dotyczący liczby obiektów zabytkowych może stanowić zarówno potencjał obszaru

(występowanie zabytków sprawia, że teren staje się bardziej atrakcyjny, zarówno dla mieszkańców, jak i dla potencjalnych odwiedzających), jednak należy podkreślić, że stanowi także o jego sytuacji kryzysowej (wiek oraz stan obiektów zabytkowych może wpływać na konieczność organizacji działań restauracyjnych oraz przeznaczenia na nich wysokich nakładów finansowych).

Wykres 11 Liczba zabytków

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z *Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina na lata 2014-2018*¹¹ na terenie gminy Mosina znajduje się 184 lokale mieszkalne, wybudowane głównie do roku 1990. Znaczna część z nich zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji. Ze względu na ich stan techniczny uzasadnione jest przeprowadzenie w tych budynkach prac remontowych i działań mających na celu poprawę standardu zamieszkania.

Na terenie obszaru znajdują się budynki uznane za potrzebujące remontu, lokalizowane przy ulicach:

- Pożegowskiej,
- Poznańskiej,
- Krotowskiego,
- Sowinieckiej,
- Dworcowej,
- Mickiewicza.

¹¹ Uchwała nr LII/361/13 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina.

SFERA ŚRODOWISKOWA

O przekroczeniu standardów jakości środowiska w zakresie wzrostu poziomu zanieczyszczenia i przekroczenia norm hałasu¹² świadczy liczba zarejestrowanych pojazdów¹³. Łącznie na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 4937 pojazdów. W celu poprawnej interpretacji wskaźnika dane te przedstawiono w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Średnio, na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji przypada 78,06 zarejestrowanych pojazdów. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzują się poniższe ulice¹⁴:

- Wąska (446,15 w przeliczeniu na 100 mieszkańców zarejestrowanych pojazdów)
- Mostowa (434,21),
- Nowa (389,83),
- Poznańska (287,66),
- Wiejska (277,87),
- Długa (254,88).

Wysoka liczba zarejestrowanych pojazdów wpływa również na powstawanie zatorów ulicznych, co wpływa na wydłużenie czasu podróży i skraca czas wolny mieszkańców obszaru rewitalizacji – skutkować to może obniżeniem odczuwanej satysfakcji z poziomu jakości życia.

Największy średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich w Wielkopolsce, powyżej 10 000 pojazdów na dobę, zarejestrowano na następujących drogach:

- nr 178 – odcinki w miastach: Oborniki, Czarnków i Trzcianka;
- nr 179 – odcinek w m. Piła;
- nr 182 – odcinek w m. Czarnków;
- nr 184 – odcinki : w m. Szamotuły, Pamiątkowo – Przeźmierowo;
- nr 185 – odcinek w m. Szamotuły;
- nr 188 – odcinek w m. Piła;
- nr 196 – odcinek Poznań – Murowana Goślina;
- nr 260 – odcinek w m. Gniezno;
- nr 306 – odcinek Buk (obwodnica);
- nr 307 – odcinek Poznań – Zakrzewo;
- **nr 430 – cała droga: Poznań – Mosina;**
- **nr 431 – odcinek w m. Mosina;**
- nr 434 – odcinki : Kórnik – Śrem (skrzyżowanie z drogą nr 436), Gostyń – Krobia;
- nr 445 – odcinek w m. Ostrów Wlkp.;

---

¹² Na terenie Gminy Mosina głównym źródłem hałasu drogowego są: drogi wojewódzkie nr 306, nr 430, nr 431, drogi powiatowe, drogi gminne i drogi wewnętrzne – za: *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mosina na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*.

¹³ *Znaczny udział transportu samochodowego w emisji zanieczyszczeń powietrza w Polsce ma kilka przyczyn: dynamiczny wzrost liczby samochodów, zły stan techniczny i wiek pojazdów, brak odpowiedniej infrastruktury drogowej* – za: www.tworzymyatmosfera.pl.

¹⁴ Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Poznaniu.

- nr 470 – odcinek w m. Turek;
- nr 473 – odcinek w m. Koło;
- dawna droga wojewódzka nr 433 (obecnie droga powiatowa) – odcinek w m. Swarzędz¹⁵.

Fakt, iż drogi wojewódzkie nr 430 oraz 431 przebiegające przez obszar rewitalizacji znajdują się w czołówce dróg w Wielkopolsce pod względem średniego ruchu dobowego (SRD), świadczy o tym, iż obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznym hałasem oraz zanieczyszczeniem niską emisją emitowaną przez ruch komunikacyjny. Ponadto ruchliwa trasa zmniejsza stan bezpieczeństwa mieszkańców. Drogi te charakteryzują się znaczną ilością wypadków komunikacyjnych. Monitoring hałasu przeprowadzony przez WIOŚ w Poznaniu w roku 2011 na drodze woj. nr 430 w Luboniu wykazał, iż hałas komunikacyjny zarówno w dzień ja i w nocy wynosi powyżej 60 dB. W związku z powyższym należy mieć na uwadze, iż poziom hałasu w Mosinie jest porównywalny.

Połączenie dużego natężenia ruchu i złego stanu technicznego dróg, powoduje znaczne utrudnia w przemieszczaniu się w obrębie miasta.

Szczególne uwarunkowania środowiskowe charakteryzują również układy mas ziemnych, ich przemieszczanie, zwietrzliny i masy skalne. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są osuwiska oraz tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych takie jak:

- osuwisko nr 30-21-104-Os11 – zlokalizowane na brzegu Kanału Mosińskiego, w sąsiedztwie ul. Kanałowej,
- osuwisko nr 30-21-104-Os12 – zlokalizowane na brzegu Kanału Mosińskiego, za stadionem sportowym,
- osuwisko nr 30-21-104-Os13 – zlokalizowane w sąsiedztwie zbiorników retencyjnych AQUANET S.A. i zbiorników poeksploatacyjnych tzw. „Glinianek”,
- teren zagrożony osuwaniem mas ziemnych nr 03-12-104-T29 – zlokalizowany w sąsiedztwie zbiorników retencyjnych AQUANET S.A. i zbiorników poeksploatacyjnych tzw. „Glinianek”,
- teren zagrożony osuwaniem mas ziemnych nr 30-21-104-T30 – obejmujący m.in. ulicę Wiejską i Pożegowską.

---

¹⁵ *Generalny pomiar ruchu 2015 - Wyniki generalnego pomiaru ruchu przeprowadzonego w 2015 r.*, dostępne na: <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2015/> [dostęp: 20.04.2017].

Podczas realizacji jakichkolwiek przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy zwrócić uwagę na prawidłowe rozpoznanie warunków geologiczno-inżynierskich i odpowiednie wykonanie robót ziemnych, aby wyeliminować zagrożenie uruchomienia procesów stokowych.

Ponadto, na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są 3 pomniki przyrody i obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016r. poz.2134, z późn. zm.):

- Wielkopolski Park Narodowy wraz z otuliną ,
- Ostoja Rogalińska – kod PLB300017,
- Ostoja Wielkopolska – kod PLH300010.

Analiza przyczyn degradacji

Obszar rewitalizacji to centrum miasta, charakteryzujący się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi. Główną przyczyną stanu kryzysowego jest występowanie problemów społecznych prowadzących w konsekwencji do występowania zjawiska wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru. Obszar rewitalizacji cechują się większym bezrobociem w stosunku do pozostałego obszaru gminy. Stan ten występuje pomimo licznych ofert pracy i jest spowodowany pogłębiającym się stanem bezradności i bierności w podejmowaniu kroków mających na celu aktywizację zawodową. Koniecznym zatem wydaje się, poza aktywizacją zawodową, dostosowanie profili kształcenia do potrzeb na lokalnym rynku pracy. W przeciwnym razie osoby będą zmuszone w przyszłości do przekwalifikowania lub szukania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania.

Bierność w podjęciu działań mających na celu poprawę własnej sytuacji życiowej utrwała przyjęte wzorce, przyczyniając się do dziedziczenia negatywnych zachowań. Różnice w dochodach skutkują pogłębieniem dysproporcji między mieszkańcami, a znaczny udział osób niepełnosprawnych i uzależnionych od alkoholu przyczynia się do wykluczenia z uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym i ekonomicznym. Analiza liczby świadczeń udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej wykazuje, że rodziny które korzystają ze wsparcia społecznego często też dotknięte są kilkoma problemami jednocześnie. Długotrwałe utrzymywanie się tego stanu generuje kolejne problemy społeczne, wpływające negatywnie na jakość życia. Na niski poziom kapitału społecznego wpływa również mała liczba organizacji pozarządowych. Niski poziom integracji i aktywizacji mieszkańców, skutkującej większym

poczuciem anonimowości i osamotnienia, spowodowane jest biernością w podejmowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Negatywny wizerunek obszaru rewitalizacji kształtowany jest również poprzez znaczną liczbę popełnionych przestępstw i wykroczeń. Liczba przestępstw i wykroczeń mierzona liczbą interwencji policji ma wpływ na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Duże nagromadzenie czynów zabronionych popełnianych na wskazanym obszarze spowodowane jest skumulowaniem w centrum miasta osób, które charakteryzują problemy społeczne. Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dopasowanej do potrzeb powoduje, że młodzi ludzie nie mając alternatywy spędzania wolnego czasu, nierzadko wchodzą w konflikt z prawem.

Utrudnienia w codziennym funkcjonowaniu, wpływające na niską jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wywołane są niedostatecznym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną czy też niską jakość zabudowy. Ponadto, zła jakość środowiska spowodowana emisją szkodliwych pyłów z pojazdów samochodowych, stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego. Wśród przyczyn degradacji należy wymienić również niedostateczną powierzchnię terenów zieleni, zatłoczenie komunikacyjne oraz brak środków finansowych na remont zdegradowanych budynków.

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano kumulację i współwystępowanie negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na jakość i komfort życia mieszkańców.

Potencjał obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne i edukacyjne i gospodarcze gminy. Na jego terenie funkcjonuje Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Mosiński Ośrodek Kultury, Izba Muzealna, Mosińska Biblioteka Publiczna, placówki edukacyjne (m.in. Przedszkole nr 4 w Mosinie), siedziba Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja czy siedziba Straży Miejskiej oraz Gminnego Centrum Informacji. Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru, ale również potencjał obszaru jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów.

W wyniku usytuowania na obszarze rewitalizacji instytucji kierujących swoją ofertą do mieszkańców Gminy Mosina oraz innych zainteresowanych osób, obszar ten jest aktywnie

odwiedzany przez dane osoby. W związku z powyższym, widzi się w tym aspekcie potencjał do rozwoju danej przestrzeni tak by mogła stać się wizytówką dla całej Gminy.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się również: Targowisko w Mosinie (miejsce handlu detalicznego), Zielony Rynek (podjęcie odpowiednich działań poskutkować może utworzeniem w tym miejscu centrum lokalnej przedsiębiorczości), Kanał Mosiński (miejsce posiadające potencjał aby stać się centrum rekreacji i spędzania aktywnie czasu na świeżym powietrzu), plac Eleganta (utożsamiany również poza gminą z legendarną postacią Eleganta z Mosiny). Wymienione lokalizacje w drodze odpowiedniego zmodernizowania jakościowego mają szansę zwiększyć jeszcze swoją efektywność, a w konsekwencji przyciągać większą liczbę użytkowników czy odwiedzających.

Zaletą wskazanego obszaru jest wysoki poziom obsługi komunikacyjnej zapewniający połączenie z pozostałymi częściami miasta i gminy, dzięki czemu mieszkańcy spoza obszaru rewitalizacji będą mogli uczestniczyć w realizowanych działaniach. Gęstość dróg i dostępność parkingów, obecna sieć komunikacji autobusowej, a także lokalizacja dworca kolejowego świadczą o dobrym skomunikowaniu miejsca oraz o przystosowaniu obszaru do pełnienia funkcji administracyjno-usługowych. Dobra dostępność komunikacyjna powoduje, iż obszar rewitalizacji nie ma znamion miejsca „opuszczonego”, co również wzmacnia jego potencjał.

Wyznaczony do rewitalizacji fragment miasta obejmuje swym zasięgiem tereny istotne dla życia społecznego i kulturalnego miasta. Na obszarze rewitalizacji znajduje się Plac 20 Października, stanowiący rynek/centrum miasta Mosina, który jednocześnie jest miejscem upamiętniającym wydarzenia istotne z punktu widzenia historii lokalnej, jak i miejscem stanowiącym zabytkowy walor architektoniczny - układ urbanistyczny wpisany do Rejestru Zabytków.

W wyniku odpowiedniej modernizacji ma predyspozycje by stać się głównym miejscem integracji i rekreacji w mieście, a także miejscem realizacji wydarzeń kulturalnych nie tylko okazjonalnych (jak dotychczas), ale także miejscem sprzyjającym obcowaniu z kulturą w życiu codziennym (możliwość organizacji wystaw plenerowych itp.).

Nie bez znaczenia są tutaj również inne elementy zabytkowego zaplecza architektonicznego miasta takie jak przykładowo: budynek dawnej Bożnicy Żydowskiej, który obecnie spełnia

funkcje Galerii Miejskiej i Izby Muzealnej, Kogucik, czyli dawny dom lekarza Carla Eduarda Artla i Pałac Budzyń, stanowiący pozostałość po zespole dworsko-folwarcznym.

Wymienione lokalizacje mają w sobie potencjał z jednej strony wynikający z dostępności wolnych przestrzeni/lokali na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmierzających do wykorzystania budynków na cele społeczne, kulturalne, edukacyjne itp. z drugiej strony są to miejsca o podwyższonym poziomie rozpoznawalności wśród mieszkańców Gminy Mosina, na stałe wpisane nie tylko w architekturę przestrzeni, ale i pamięć społeczną.

Odpowiednie wykorzystanie ww. potencjałów może skutkować nie tylko podniesieniem poziomu estetyki przestrzeni publicznej, ale przede wszystkim utworzeniem nowych funkcjonalnie miejsc służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji oraz pozostałych terenów miasta i Gminy Mosina.

Zlokalizowane na obszarze rewitalizacji tereny zielone tj.: park przy majątku Budzyń, Ptasi Park, Park Strzelnica, teren nad Kanałem Mosińskim, bliskość Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz obszarów Natura 2000, stanowią potencjał rekreacyjny – tereny sprzyjające wypoczynkowi mieszkańców, ale także walor turystyczny sprzyjający atrakcyjności tego miejsca dla turystów spoza gminy. Rozwój turystyki może stanowić dodatkowe źródło dochodów dla mieszkańców obszaru.

Jednocześnie tereny zielone w mieście wpływają na jakość środowiska przyrodniczego i przestrzeni zurbanizowanej, co jest jednym z podstawowych czynników wpływających na poziom życia w miastach, a także ich pozycję konkurencyjną. Tereny zielone zapewniają w znacznym stopniu podstawowe potrzeby ludności w zakresie rekreacji i odpoczynku. Tym lepiej jeśli mogą zostać zaspokojone na terenie miasta, bez konieczności wyjazdu poza jego granice. Odpowiednie zagospodarowanie istniejących aczkolwiek zaniedbanych terenów zieleni miejskiej wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Niewątpliwym zasobem obszaru rewitalizacji jest teren tzw. „Glinianek”, (teren powyrobiskowy), który aktualnie służy mieszkańcom jako miejsce wykorzystywane do kąpeli.

Po realizacji zaplanowanych dla tego terenu działań będzie on w większym stopniu spełniał funkcje sportowo-rekreacyjne, z pełnym zapleczem socjalnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Dodatkowy rozwój przykładowo sieci ścieżek pieszo – rowerowych podwyższy poziom atrakcyjności tego miejsca.

Ponadto na obszarze rewitalizacji zarejestrowana jest wyższa średnia liczba aktywnych podmiotów gospodarczych niż na terenie całego miasta. Świadczy to o wysokim potencjale gospodarczym terenu. Obecność instytucji użyteczności publicznej sprzyja powstawaniu w ich otoczeniu podmiotów oferujących swoje usługi mieszkańcom. Znaczna część mieszkańców miasta i okolicznych wsi przyjeżdża do centrum w celu zrobienia zakupów czy załatwienia innych spraw. Dane zjawisko zwłaszcza można zaobserwować w dni handlowe na Targowisku w Mosinie¹⁶. We wtorek, piątek, a zwłaszcza w sobotę, liczba osób odwiedzających obszar rewitalizacji wzrasta. W sobotę osoby zmotoryzowane napotykać na utrudnienia ze znalezieniem wolnego miejsca parkingowego. Jest to efekt niewystarczającej liczby miejsc postojowych w danym rejonie (bezpośrednim otoczeniu Targowiska) do liczby osób przebywających na tym obszarze. Sytuacja ta znajduje jednocześnie swoje odzwierciedlenie we wzrastającym popycie w okolicznych sklepach, na stoiskach, w danym terminie¹⁷.

Istniejące skupienie podmiotów gospodarczych, majątku trwałego i zasobów ludzkich, a także związane z tym sieci powiązań gospodarczych oraz utrwalona pozycja i wizerunek miasta w zakresie świadczenia usług dla mniejszych ośrodków i obszarów wiejskich, sprzyjają jego dalszemu rozwojowi między innymi dzięki procesom kumulacyjnym.

Obszar rewitalizacji po wdrożeniu zaplanowanych działań ma potencjał by stać się miejscem o wysokiej atrakcyjności, zamieszkiwanym przez aktywną społeczność, angażującą się w działania na rzecz rozwoju lokalnego, w którym nie będzie występowało zjawisko wykluczenia społecznego.

---

¹⁶ Źródło danych: obserwacja własna – w terminie 15 – 19.05.2017

¹⁷ Źródło danych: obserwacja własna – w terminie 15 – 19.05.2017

5. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT REWITALIZACJI)

Wizja obszaru rewitalizacji określa stan docelowy, któremu należy podporządkować ogół działań. Przewidywany wizerunek charakteryzować będzie się atrakcyjnością obszaru zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych interesariuszy, poprzez ograniczenie lub eliminację zjawisk kryzysowych w sferze **społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.**

Wizja obszaru rewitalizacji po zakończeniu realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* kształtuje się następująco:

Obszar rewitalizacji w 2027 roku zamieszkiwany jest przez aktywną społeczność, angażującą się w działania na rzecz rozwoju lokalnego. Występowanie zjawiska wykluczenia społecznego zostało ograniczone, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wzrósł poziom atrakcyjności terenu.

W roku 2027 obszar rewitalizacji stanie się rozwiniętym centrum miejskim, przyjaznym wszystkim mieszkańcom, którzy chętnie korzystać będą z oferty kulturalnej i rekreacyjnej oferowanej przez gminę. Do dyspozycji mieszkańców oddane zostaną głównie tereny zielone, ale także obiekty sportowe i zabytkowe budynki przekształcone na cele społeczne.

Dodatkowym wsparciem otoczone zostaną osoby bezrobotne, w szczególności te, które są gotowe rozpocząć własną działalność gospodarczą. Działania rewitalizacyjne zapewnią im niezbędną wiedzę na temat prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz procesu jej

zakładania. Osoby, które nie chcą zakładać własnej firmy, zdobędą kwalifikacje potrzebne do odnalezienia się na rynku pracy.

Poprawie ulegnie komfort dojazdu do pracy lub szkoły – podczas codziennych podróży do pobliskich miast mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystają z nowych rozwiązań komunikacyjnych w tym obwodnicy miasta oraz nowoczesnych rozwiązań typu park&ride oraz bike&ride, które umożliwią swobodne przesiadanie się z różnych środków transportu publicznego i prywatnego.

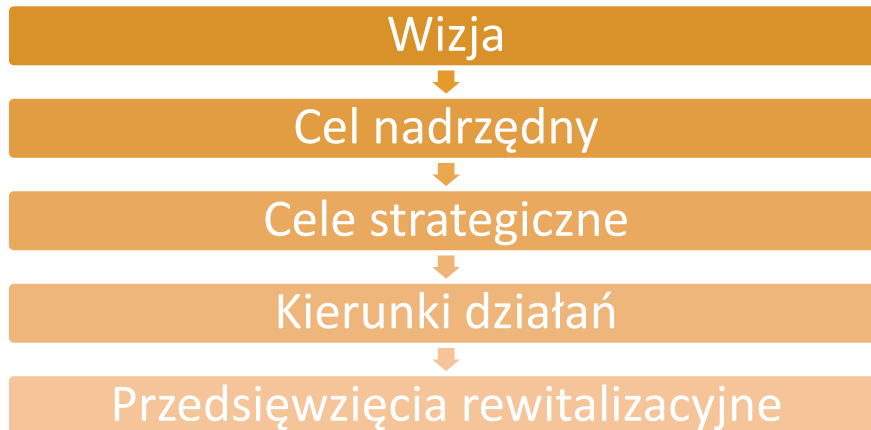
Poprawie ulegnie także stan środowiska naturalnego. Kontynuowana będzie racjonalna gospodarka zasobami zieleni, powstaną nowe nasadzenia, ograniczona zostanie niska emisja, co zaowocuje w postaci czystego powietrza.

6. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Aby osiągnąć opisaną w poprzednim rozdziale wizję, należy wyznaczyć cele, które umożliwią osiągnięcie pożądanego stanu obszaru rewitalizacji. Cele uszczegółowione zostaną natomiast kierunkami działań, z których to następnie wynikać będą zaplanowane, podstawowe i uzupełniające, przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Rysunek 4 Powiązanie pomiędzy wizją, celami, kierunkami działań i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 opiera się na kompleksowym procesie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Mieszkańcy wskazanego fragmentu miasta Mosina posiadają niewykorzystany potencjał, który w przyszłości może zaowocować tym, że stanie się on atrakcyjną wizytówką Gminy, którą zamieszkują osoby o wysokim poziomie zadowolenia z życia.

Rewitalizację obszarów zdegradowanych zaplanowano w formie realizacji założonych celów, wyznaczonych na podstawie pogłębionej analizy stanu społeczno-gospodarczego miasta, diagnozy potrzeb i problemów oraz konsultacji społecznych. Celem nadrzędnym działań rewitalizacyjnych jest *ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz minimalizacja występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.*

Cele strategiczne dla obszaru rewitalizacji

Realizacja założonych celów strategicznych doprowadzi do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz aktywizacji społeczności lokalnej. Należy

podkreślić, że zaplanowane przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia możliwości rozwojowych nie tylko terenów wyznaczonych do rewitalizacji, ale również obszaru całej Gminy.

Obszar rewitalizacji w 2027 roku zamieszkiwany jest przez aktywną społeczność, angażującą się w działania na rzecz rozwoju lokalnego. Występowanie zjawiska wykluczenia społecznego zostało ograniczone, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wzrósł poziom atrakcyjności terenu.

Cele strategiczne dla obszaru rewitalizacji	Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego
Kierunki działań	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości	Rozwój mobilności mieszkańców
	Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Poprawa jakości środowiska naturalnego

Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Cel strategiczny: Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Jak wskazuje analiza problemów obszaru rewitalizacji, jednym z głównych problemów tego terenu jest małe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy, co przekłada się na słabe więzi sąsiedzkie, brak chęci współdecydowania o przyszłości oraz brak działań oddolnych. Jednym z powodów takiej sytuacji jest brak miejsc, w których mieszkańcy mogliby się integrować. Powstanie takich miejsc wiązać się będzie z organizacją wydarzeń dla mieszkańców, między innymi wystaw i koncertów organizowanych na świeżym powietrzu.

Innym wykazany problemem jest bezrobocie. Celem rewitalizacji jest aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy poprzez organizację szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje oraz wsparcia doradców. Planuje się organizację wsparcia w postaci różnego rodzaju szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej.

Znacznym problemem jest także wykluczenie społeczne spowodowane ubóstwem, bezradnością życiową, uzależnieniami i niepełnosprawnością. Celem rewitalizacji jest wsparcie tych osób oraz zwiększenie ich samodzielności poprzez realizację działań mających na celu zaangażowanie w życie lokalnej społeczności.

Cel strategiczny: Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego

W celu zapewnienia realizacji założeń celów społecznych, potrzebna jest modernizacja infrastruktury publicznej. Aktywizacja społeczna i integracja musi odbywać się w miejscach publicznych. Potrzebne jest stworzenie miejsc odpoczynku i rekreacji, by mieszkańcy chcieli wyjść z domu i spędzać czas na terenie zamieszkania. Obszar rewitalizacji posiada miejsca z potencjałem, które należy jednak odnowić i dostosować do potrzeb mieszkańców. Takie miejsca to m.in. parki, zabytkowe budynki, zabytkowy układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków oraz tereny kąpieliskowe.

Lokalizacja gminy powoduje, że znaczna część mieszkańców obszaru rewitalizacji pracuje lub uczy się poza obszarem Mosiny. Z powodu dużej liczby samochodów, codzienne dojazdy zajmują tym osobom bardzo dużo czasu. Największe problemy występują na trasie Mosina-Poznań. Celem projektowanych działań strategicznych jest poprawa funkcjonowania transportu publicznego, zbiorowego oraz stworzenie punktów przesiadkowych. Działania te planuje się uzupełnić rozbudową sieci dróg, która znacznie poprawi komfort dojazdu i skróci czas poświęcony na podróże. Ponadto, by poprawić mobilność mieszkańców obszaru rewitalizacji, planuje się budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w okolicy dworca kolejowego, który usprawni podróż do pracy czy szkoły i pozwoli na swobodne zmienianie środka transportu, co wpłynie także na poprawę płynności ruchu.

Celem rewitalizacji jest także poprawa jakości środowiska naturalnego. Wymieniane wyżej działania, oprócz korzyści przestrzenno-infrastrukturalnych, wpłyną na ochronę fauny i flory oraz poprawę jakości środowiska, w tym ograniczenie niskiej emisji.

Powiązanie kierunków działań z wynikającymi z nich przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zaprezentowano w podrozdziale *Powiązanie planowanych projektów z kierunkami działań*.

7. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych były zbierane w dniach od 6 marca do 21 marca 2017r. Interesariusze programu rewitalizacji mogli składać swoje pomysły osobiście w siedzibie Urzędu Miejskiego, elektronicznie na podany adres mailowy oraz listownie na adres siedziby Urzędu Miejskiego. Informacja o możliwości złożenia propozycji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego została umieszczona na stronie przedmiotowej gminy za pomocą obwieszczenia nr PP.67271.73.2016.MB Burmistrza Gminy Mosina z dnia 6 marca 2017 roku. Fiszki projektów rewitalizacyjnych zbierane były wśród wielu podmiotów. Proces ich zbierania był promowany poprzez:

- Spotkanie z kierownikami referatów Urzędu Miejskiego w Mosinie i kierownikami jednostek podległych celem wyjaśnienia zjawiska rewitalizacji i potrzeby prowadzenia działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji;
- Promocję akcji zbierania fiszek rewitalizacyjnych na stronie internetowej mosina.pl oraz na portalach społecznościowych;
- Bieżące informowanie o fiszkach przez pracowników Urzędu Miejskiego (informowanie, udzielanie wyjaśnień, konsultacje).

Poniżej zaprezentowano listę podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

1. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej;
2. Adaptacja budynku przy ul. Wawrzyniaka „Kogucika” na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne;
3. Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej;
4. Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek”;
5. Budowa drogi „Czerwotka”;
6. Zagospodarowanie Placu Eleganta;
7. Modernizacja Placu 20 Października;
8. Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie;
9. Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim;

10. Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy – Gminne Centrum Informacji w Mosinie;
11. Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina;
12. Ptasi Park – zagospodarowanie terenu;
13. Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych;
14. Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina.

Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć

Jak wskazują wytyczne dotyczące rewitalizacji, projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczynią się do rozwiązania problemów zdiagnozowanych na etapie opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, takich jak:

- niski poziom bezpieczeństwa,
- wysoka liczba osób pozostających bez pracy,
- wysoka liczba przestępstw,
- niska aktywność organizacji pozarządowych,
- niski poziom rozwoju gospodarczego,
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- niska jakość oraz niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną: sieć kanalizacji deszczowej, sieć kanalizacji sanitarnej, wodociąg.
- ograniczony dostęp do terenów zieleni,
- degradacja struktury zabudowy powodująca m.in. zanieczyszczenie powietrza,
- zatłoczenie komunikacyjne – powodujące spadek bezpieczeństwa, hałas, zanieczyszczenie powietrza.

Jednocześnie wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu wzmocnienie potencjału obszaru rewitalizacji, co doprowadzi do jego wyjścia z sytuacji kryzysowej.

Poniżej przedstawione zostały szczegółowe informacje dotyczące projektów, które uznane zostały za projekty priorytetowe. Realizacja przedsięwzięć kluczowych wpłynie na poprawę sytuacji na obszarach rewitalizacji. Z uwagi na koncepcyjny charakter przedsięwzięć, a także w

oparciu o zapisy art. 15 ust. 5, pkt a dla części projektów nie wskazano szacowanej wartości oraz dokładnych lat realizacji.

Poniższe przedsięwzięcia rewitalizacyjne (z wyłączeniem projektu nr 10), służą realizacji celów publicznych określonych w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r. poz. 2147 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 624 i 820).

1. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej

Nazwa projektu:		Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej				
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina					
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina					
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie					
Lokalizacja projektu:	Mosina, ul. Dworcowa 3 – budynek Urzędu Miejskiego, dz. nr ewid. 1933/9					
Przewidywany okres realizacji projektu	2 lata					
Typ projektu:	Społeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy					
Cel projektu:	Celem projektu jest: <ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie poziomu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji, - zwiększenie poziomu dbałości o środowisko naturalne, poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, - poprawa komfortu korzystania z budynku dla mieszkańców, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych. 					
Zakres działań (krótki opis projektu):	Termomodernizacja dachu i ścian, modernizacja instalacji wod.kan.co, sieci komputerowej, instalacji elektrycznej, wymiana stolarki drzwiowej i okiennej, przebudowa pomieszczeń, renowacja podjazdu dla niepełnosprawnych, modernizacja windy osobowej.					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina, zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary m ²	Powierzchnia wyremontowanych lokali użyteczności publicznej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1513,14
	Jednostka miary %	Wzrost efektywności energetycznej budynku	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	60

Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru, faktury, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, środki zewnętrzne
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<p>Potrzeba modernizacji energetycznej budynku przy ul. Dworcowej ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przestarzałe technologie zastosowane w danym budynku; - duże koszty eksploatacji; - dotychczasową niską efektywność energetyczną budynku sprzyjającą zanieczyszczeniu środowiska – emisji gazów cieplarnianych do atmosfery i zjawisku niskiej emisji. <p>Ponadto, na terenie rewitalizacji występuje stosunkowo wysoki odsetek osób starszych i niepełnosprawnych, które mają utrudniony dostęp do podstawowych usług</p>
Gotowość do realizacji:	Faza koncepcyjna

2. Adaptacja budynku „Kogucika” przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne

Nazwa projektu:	Adaptacja budynku przy ul. Wawrzyniaka „Kogucika” na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Mosina, ul. Wawrzyniaka, dz. nr ewid. 1664/4
Przewidywany okres realizacji projektu	10 lat (faza projektowa wraz z fazą realizacji)
Typ projektu:	<i>Społeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny</i>
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie włączenia społecznego na obszarze Gminy Mosina, - adaptacja budynku „Kogucika” na cele społeczne i kulturalne – utworzenie świetlicy środowiskowej, w której mieszkańcy mogliby spotykać się i integrować, prowadzenie szkoleń i warsztatów edukacyjnych dla osób ubogich i bezradnych życiowo. - zniesienie barier architektonicznych w dostępie do obiektu dla osób z niepełnosprawnościami,

	Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu samodzielności osób wykluczonych oraz aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, przy jednoczesnym podtrzymaniu lokalnej tożsamości.					
Zakres działań (krótki opis projektu):	Rewitalizacja terenu wokół budynku, kompleksowy remont: dach, stropy, tynki, instalacje, stolarka otworowa, dostosowanie budynku do działań społecznych i kulturalnych. Projekt zakłada realizację działań o charakterze społecznym takich jak: wykorzystanie budynku na cele kulturalne, edukacyjne i/ lub turystyczne.					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina (ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji), przyjezdni goście i turyści.					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba zmodernizowanych budynków na cele kulturalne, społeczne i edukacyjne, turystyczne	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary m ²	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	713
	Jednostka miary Szt.	Liczba budynków udostępnionych do realizacji działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano kosztów					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	Potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ➤ niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji w mieście Mosina ➤ duża liczba osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które potrzebują wsparcia ➤ niedostateczny poziom dostępu do oferty kulturalnej ➤ niska aktywność społeczna ➤ ograniczona oferta działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji a dotyczących spędzania wolnego czasu ➤ niszczenie zabytkowego budynku stanowiącego część tożsamości mieszkańców gminy 					
Gotowość do realizacji:	Faza koncepcyjna					

3. Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej

Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej	
Nazwa projektu:	
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	nie
Lokalizacja projektu:	Gmina Mosina, dz. 1646/19, 1645/11, 1646/8, 1642/9, 1642/1, 1642/12, 1686/4, 1685/5, 1646/8, 1686/5, obręb Mosina.
Przewidywany okres realizacji projektu	10 lat (faza projektowa wraz z fazą realizacji)
Typ projektu:	Społeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania na rzecz rozwoju oferty rekreacyjnej, - udostępnienie terenów zieleni dla mieszkańców na obszarze rewitalizacji, - zniesienie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami w dostępie do oferty rekreacyjnej, - poprawa stanu technicznego budynku zabytkowego oraz przywrócenie mu funkcji, - udostępnienie obiektu dla potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji na cele społeczne, edukacyjne, kulturalne, - podniesienie poziomu bezpieczeństwa,
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Projekt zakłada przywrócenie obiektowi wraz z terenem wartości historycznej i funkcji reprezentacyjnej miasta – wizytówka miasta. W projekcie przewidziano zabiegi pielęgnacyjne w istniejącym drzewostanie jak i nasadzenia nowych roślin oraz odnowienie trawników. Zaplanowana jest również wymiana nawierzchni ścieżek w parku jak i zaprojektowanie nowych ciągów komunikacyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą taka jak ławki, kosze na śmieci, latarnie i monitoring. Projekt zakłada podniesienie aktywizacji parku poprzez stworzenie miejsc do spotkań mieszkańców oraz do organizowania inicjatyw osiedlowych czy miejskich (gminnych).</p> <p>W zakres realizowanych działań wchodzi rewitalizacja parku: odnowienie zadrzewień i ścieżek, kompleksowy remont budynku: dach, stropy, tynki, instalacje, stolarka otworowa, budowa przystani kajakowej przy Kanale Mosińskim (o długości poniżej 20 m).</p> <p>Projekt zakłada realizację działań o charakterze społecznym takich jak: wykorzystanie budynku na cele kulturalne, edukacyjne i/ lub administracyjne.</p>
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina, w tym zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba wyremontowanych pałaców	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary ha	Powierzchnia urządzonych terenów zieleni	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	2,0308
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary ha	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1.9130
	Jednostka miary Szt.	Tereny zieleni urządzone w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba budynków udostępnionych do realizacji działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i administracyjnych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Etap I – Park Budzyń – 1 000 000,00 zł Etap II – Pałac Budzyń – nie oszacowano					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji w mieście Mosina ➤ niedostateczny poziom dostępu do różnorodnej oferty kulturalnej, edukacyjnej i społecznej adresowanej zwłaszcza do osób o ograniczonym dostępie do ww. aspektów z uwagi na zagrożenie wykluczeniem społecznym czy ubóstwem ➤ ograniczona oferta działań dotyczących spędzania wolnego czasu ➤ niski poziom aktywizacji parku wokół pałacu Budzyń ➤ potrzeba podniesienia poziomu bezpieczeństwa w parku wokół pałacu Budzyń ➤ degradacja istniejącej infrastruktury ➤ potrzeba poprawy estetyki przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji 					
Gotowość do realizacji:	Faza koncepcyjna.					

4. Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek”

Nazwa projektu: Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek”	
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina/Urząd Miejski w Mosinie
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina/Urząd Miejski w Mosinie
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Tak
Lokalizacja projektu:	Mosina – Pożegowo, działki: 160/14, 160/15, 160/8, 160/11, 160/10, 160/9, 228/3, 230/4, 160/6; 160/16. Mosina – 177/3, 177/4, 177/5. 3174, 3181, 3183, 3169, 3171, 3168, 346, 306, 164,
Przewidywany okres realizacji projektu	5 lat
Typ projektu:	<i>Społeczny – rozwój sportu i turystyki na terenie gminy, stworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku.</i> <i>Środowiskowy - edukacja ekologiczna mieszkańców,</i> <i>Techniczny – budowa ciągów pieszych i rowerowych</i>
Cel projektu:	Celem projektu jest: <ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez udostępnienie terenów rekreacji, aktywnego wypoczynku, turystyki; - Promocja obszaru wśród osób turystów i osób przyjezdnych, co pozwoli na rozwój punktów gastronomicznych, noclegowych i rekreacyjnych na terenie „Glinianek” oraz w jego okolicach – rozwój sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji; - Podniesienie stopnia uporządkowania ruchu turystycznego poprzez budowę ścieżki pieszo-rowerowej- zapobieganie dalszej degradacji terenu; - Podniesienie poziomu zapobiegania dzielnemu wydeptywaniu ścieżek przez turystów w drodze koncentracji ruchu turystycznego na zdefiniowanych obszarach; - Zmniejszenie stopnia presji na gatunki i siedliska m.in. poprzez ograniczanie dostępu do ostoi wybranych gatunków w sposób gwarantujący omijanie głównych stanowisk siedlisk gatunków chronionych; - Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat ochrony środowiska i różnorodności biologicznej; - Podniesienie poziomu ochrony cennych gatunków i siedlisk na obszarze rewitalizacji poprzez przedsięwzięcia zmniejszające negatywną presję na ekosystemy poprzez rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo; - podniesienie poziomu bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji ; - udostępnienie terenów sprzyjających zagospodarowaniu czasu wolnego – zapobieganie działaniom chuligańskim - wpływ na zmniejszenie ilości wykroczeń oraz przestępstw wśród młodzieży;
Zakres działań (krótki opis projektu):	Od 2013 roku „Glinianki” to jedyne miejsce wykorzystywane do kąpiei, znajdujące się na terenie Mosiny. Działania gminy umożliwiły mieszkańcom

	<p>oraz turystom bezpieczne korzystanie z plaży i wody (m.in. dzięki zapewnieniu obecności ratownika i systematycznemu badaniu jakości wody). Utworzone miejsca wykorzystywane do kąpieli czynne w okresie letnim odwiedzane jest przez bardzo duże grupy ludzi, często nieświadomych walorów ekologicznych obszaru, dlatego też ważna jest budowa edukacyjnej ścieżki pieszo- rowerowej wraz z infrastrukturą oraz modernizacją ścieżki pieszej „Osowa Góra – Oz Budzyński” na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego wraz z kampanią promocyjno-edukacyjną dla mieszkańców.</p> <p>Projekt obejmuje realizację działań społecznych na terenie „Glinianek” takich jak: kino letnie, akcja lato nad wodą – „Przystanek Glinianki” , w tym zajęcia sportowe (np. zumba, siatkówka plażowa), zajęcia z edukacji ekologicznej, zajęcia plastyczne dla dzieci. Na terenie „Glinianek” prowadzone będą także okazjonalne akcje z udziałem Straży Pożarnej w zakresie ratownictwa wodnego.</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina, zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji, turyści					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary km	Długość wybudowanych ścieżek pieszo - rowerowych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1,8
	Jednostka miary Szt.	Ilość stworzonych miejsc rekreacji i wypoczynku	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Liczba nowo utworzonych tras ścieżek pieszo – rowerowych w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów dla realizacji działań edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych i turystycznych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokół odbioru robót,					
Szacunkowy koszt realizacji:	1 500 000,00 zł.					
Planowane źródło finansowania:	Środki europejskiej (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020), środki własne z budżetu Gminy Mosina					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> ➤ duże natężenie ruchu turystycznego oraz brak świadomości ekologicznej turystów powoduje degradację terenu, zanieczyszczenie, nielegalne wysypiska śmieci oraz wydeptywanie istniejącej zieleni na terenach prawnie chronionych; ➤ brak świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów; ➤ teren niezagospodarowany sprzyja działalności wandalii oraz działalności przestępczej; ➤ „Glinianki” to teren przemysłowy, który należy zagospodarować; ➤ brak miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. 					
Gotowość do realizacji:	Prawomocne pozwolenie na budowę, dokumentacja techniczna.					

5. Budowa drogi „Czerwonka”

Nazwa projektu:		Budowa drogi „Czerwonka”				
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina					
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina					
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie					
Lokalizacja projektu:	Mosina, pomiędzy ul. Kołtątaja a drogą wojewódzką nr 430 Szosa Poznańska					
Przewidywany okres realizacji projektu	2 lata					
Typ projektu:	<i>Społeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, gospodarczy, środowiskowy</i>					
Cel projektu:	<p>Celem projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest poprawa mobilności oraz wsparcie osób bezrobotnych i pracujących poza terenem gminy poprzez ułatwienie dojazdu do pracy. - ograniczenie hałasu i zanieczyszczenia powietrza na obszarze rewitalizacji, - promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w funkcjonowaniu infrastruktury transportowej Gminy Mosina. - wzrost bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. 					
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>W tej chwili nie istnieje obwodnica łącząca teren Gminy z Poznaniem. Z powodu braku zatrudnienia, w Poznaniu pracuje znaczna część mieszkańców Mosiny, co jednak wiąże się z ogromnymi utrudnieniami na drogach, powodującymi wydłużenie się czasu dojazdu oraz ryzyko wypadków. By ułatwić mieszkańcom podróż, a także zachęcić zewnętrznych inwestorów do inwestowania na terenie gminy, potrzebna jest nowa obwodnica. By taka droga powstała planuje się: kanalizację sanitarną, deszczową, oświetlenie, wodociąg, jezdnię, chodniki oraz ścieżkę rowerową. Powyższe działania sprzyjać będą wzrostowi bezpieczeństwa, a także rozwojowi gospodarczemu obszaru rewitalizacji.</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji, inne osoby odwiedzające Gminę Mosina					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba wybudowanych obwodnic	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Liczba szlaków komunikacyjnych utworzonych w	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1

		wyniku realizacji projektu				
	Jednostka miary %	Wzrost dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	100
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długi czas docierania do miejsca pracy oraz powracania do domu dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (duża część mieszkańców pracuje poza miastem Mosina – kierunek: Poznań, Czempień, Śrem) wynikający z dużych zatorów drogowych w godzinach szczytu (wyjazdy: średnio godz. 6.30 – 9.00; powroty: średnio godz. 15.00-18.00) ➤ niski komfort i jakość życia związana z natężonym ruchem ulicznym (hałas, zanieczyszczenia, wzmożone ryzyko zdarzeń drogowych) ➤ wysoki poziom zanieczyszczenia środowiska w centrum miasta Mosina (w obszarze rewitalizacji) – niska emisja ➤ konieczność poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, pieszego i rowerowego w obszarze rewitalizacji ➤ konieczność dbałości o otaczające miasto Mosina środowisko naturalne (Wielkopolski Park Narodowy, obszary NATURA 2000, inne) 					
Gotowość do realizacji:	W trakcie projektowania i uzyskiwania ZRID					

6. Zagospodarowanie Placu Eleganta

Nazwa projektu:	Projekt Zagospodarowania Placu Eleganta
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Mosina, ul. Niezłomnych nad Kanałem Mosińskim
Przewidywany okres realizacji projektu	2 lata
Typ projektu:	<i>Przestrzenno-funkcjonalny, Społeczny, Środowiskowy</i>
Cel projektu:	Celem projektu jest: - podniesienie poziomu integracji i rekreacji mieszkańców Gminy Mosina.

	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez udostępnienie terenów rekreacji, aktywnego wypoczynku, turystyki; - podniesienie poziomu bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji – zagospodarowanie terenów przy Kanale Mosińskim; - udostępnienie terenów sprzyjających zagospodarowaniu czasu wolnego – zapobieganie działaniom chuligańskim - wpływ na zmniejszenie ilości wykroczeń oraz przestępstw wśród młodzieży; 					
<p>Zakres działań (krótki opis projektu):</p>	<p>Projekt zagospodarowania Placu Eleganta zakłada stworzenie nowej zabudowy zlokalizowanej wzdłuż Kanału Mosińskiego, między ulicami Mostową a Niezłomnych. Głównymi założeniami są:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zaprojektowanie zabudowy mieszkalno-usługowej na tyłach działek odchodzących od rynku, ➤ Zaprojektowanie nowego ukształtowania nabrzeży kanału podnoszących jego atrakcyjność (przystań żeglarska, podwójny ciąg pieszy, miejsca rekreacji etc), ➤ Zaprojektowanie atrakcyjnego placu przed Muzeum (miejsca na scenę przed Muzeum, kino letnie, wystawa o historii miasta i Muzeum, ubikacje publiczne, gastronomia, dodatkowa zieleń i mała architektura), ➤ Zaprojektowanie kładki pieszo-rowerowej zgodnej z planami miejscowymi, ➤ Zaprojektowanie przestrzeni dostępnej dla niepełnosprawnych. <p>Projekt zagospodarowanie placu zakłada stworzenie przystani kajakowej w środku miasta. Dzięki budowie przystani możliwe będzie poznawanie gminy z innej perspektywy. Przebudowa placu „Eleganta”, stworzy integrującą przestrzeń dla mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę. Dostęp do Kanału Mosińskiego wpłynie na kompleksowe zaspakajanie potrzeb różnych form wypoczynku i rekreacji mieszkańców, co sprowadzi się do poprawy jakości życia w mieście. Projekt zakłada również wyburzenie pawilonu i wybudowanie obiektu na sąsiedniej działce, dzięki czemu powiększy się plac przed budynkiem dawnej Synagogi.</p> <p>Projekt zakłada także wykorzystanie terenów na działania o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, sportowym w zakresie zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>					
<p>Odbiorcy projektu:</p>	<p>Mieszkańcy Gminy Mosina (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji) oraz okolicznych Gmin.</p>					
<p>Wskaźnik produktu</p>	<p>Jednostka miary ha</p>	<p>Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni</p>	<p>Wartość bazowa</p>	<p>0,0890 ha</p>	<p>Wartość docelowa</p>	<p>0,1204</p>
<p>Wskaźnik rezultatu</p>	<p>Jednostka miary Szt.</p>	<p>Tereny zieleni zagospodarowane w wyniku realizacji projektu</p>	<p>Wartość bazowa</p>	<p>0 szt.</p>	<p>Wartość docelowa</p>	<p>1</p>

	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów zieleni dla realizacji działań rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych.	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru po realizacji projektu					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina Środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	Plac „Eleganta” jest ważną przestrzenią w strukturze miasta, która znajduje się przy wjeździe do ścisłego centrum. W tej chwili obszar ten jest zdegradowany, źle zagospodarowany. Z powodu swojego położenia w przyszłości plac mógłby stać się wizytówką gminy. Realizacja projektu spowoduje wzrost atrakcyjności tego miejsca pod względem przestrzennym i funkcjonalnym.					
Gotowość do realizacji:	Konieczne wykonanie projektu technicznego zagospodarowania terenu oraz uzyskanie pozwoleń na budowę.					

7. Modernizacja Placu 20 Października

Nazwa projektu:	Modernizacja Placu 20 Października
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Mosina, Plac 20 Października, dz. nr ewid. 1583, 1584, 1582
Przewidywany okres realizacji projektu:	5 lat
Typ projektu:	<i>Spółeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny</i>
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana funkcji terenu położonego na mosińskim rynku Placu 20 Października na cele społeczne, kulturalne i rekreacyjne. - aktywizacja i integracja mieszkańców - społeczność lokalna będzie mogła wziąć udział w wydarzeniach organizowanych przez gminę. - rozwój gospodarczy terenu poprzez lokowanie na placu nowych działalności gospodarczych. - poprawa infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji, - zniesienie barier architektonicznych w dostępie do kultury dla osób z niepełnosprawnościami.

Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Plac 20 Października to główny plac Mosiny, który do tej pory pełnił głównie funkcje drogowe. Przebudowa placu wiązać się będzie z możliwością integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym szczególnie tych, których nie stać na uczestnictwo w kulturze odpłatnej. W ramach projektu planuje się renowację chodników, rozbudowę kanalizacji deszczowej, renowację placu, rekultywację zieleni i nadanie nowych funkcji dotychczasowej przestrzeni placu 20 Października (zmiana z funkcji infrastrukturalnych/drogowych na społeczne, kulturalne i gospodarcze).</p> <p>W przyszłości, na terenie placu organizowane będą imprezy masowe, m.in. koncerty czy festyny.</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina (z uwzględnieniem zwłaszcza mieszkańców obszaru rewitalizacji), przyjezdni goście, turyści					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba zrewitalizowanych placów	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary m ²	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	8226
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów dla realizacji działań rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak przestrzeni dla spędzania wolnego czasu w centrum miasta/obszaru rewitalizacji; ➤ Niedostateczna oferta kulturalna i społeczna dla mieszkańców miasta, zwłaszcza obszaru rewitalizacji; ➤ Odływ działań/ofert związanych ze sferą społeczną i kulturalną z centrum miasta Mosina (plac 20 Października/obszar rewitalizacji) w inne lokalizacje; ➤ Brak impulsów dla rozwoju działań kulturalno-społecznych w centrum miasta; ➤ Nieatrakcyjny wygląd głównego placu w centrum obszaru rewitalizacji – teren zdominowany przez parking samochodowy i ulice; ➤ Potrzeba nadania nowych funkcji danej przestrzeni; ➤ Potrzeba poprawienia funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego oraz estetyki przestrzeni publicznej. 					
Gotowość do realizacji:	Projekt i pozwolenie na budowę / koncepcja					

8. Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie

Nazwa projektu:	Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Działka nr ewid. 1829/3; Park Gminny „Strzelnica” w Mosinie na dz. nr ewid.: 1827; obręb: Mosina
Przewidywany okres realizacji projektu:	5 lat
Typ projektu:	<i>Przestrzenno-funkcjonalny, Społeczny, techniczny</i>
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców Gminy Mosina; - promocja zdrowia poprzez zwiększenie dostępu do oferty sportowej; - utworzenie miejsca rekreacji pozbawionego barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami, - utworzenie nowych miejsc pracy na obszarze rewitalizacji – zapobieganie bezrobociu, - udostępnienie terenów sprzyjających zagospodarowaniu czasu wolnego – zapobieganie działaniom chuligańskim - wpływ na zmniejszenie ilości wykroczeń oraz przestępstw wśród młodzieży; - wzrost bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji – poprzez uporządkowanie terenu Parku „Strzelnica”, Wytyczone zostaną ścieżki, do użytku oddana zostanie niezbędna infrastruktura i elementy małej architektury. Oprócz tego, celem projektu jest ochrona roślinności poprzez uporządkowanie parku, wprowadzenie gospodarki drzewostanem i zaprojektowanie roślin.
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Zaprojektowanie oraz wybudowanie obiektu: pływalnia główna (5-6 torów po ok. 25m długości), część sanitarno-szatniowa, część rekreacyjna, pomieszczenia towarzyszące (np. sauna, solarium), zagospodarowanie terenu wokół obiektu, oddanie do użytku.</p> <p>Projekt Zagospodarowania Parku Gminnego „Strzelnica” zakłada zaadaptowanie istniejącego drzewostanu i ukształtowania terenu oraz jego podkreślenie i wykorzystanie. Dla istniejących drzew została wykonana gospodarka drzewostanem, która wskazuje drzewa do wycięcia oraz określa zabiegi pielęgnacyjne dla pozostałych drzew. W projekcie zagospodarowania terenu przewidziano m.in. ścieżki pieszo-</p>

	<p>rowerowe wraz z towarzyszącą infrastrukturą (m.in. ławki, kosze na śmieci, latarnie), elementy sportowo-rekreacyjne. Projekt zakłada zachowanie przebiegu głównych ciągów komunikacyjnych oraz dodanie nowych, które określą charakter całego założenia.</p> <p>Projekt zakłada realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, w tym prowadzenie zajęć z pływania dla dzieci ze szkół. Projekt przewiduje zajęcia dla osób z niepełnosprawnościami, osób wykluczonych społecznie oraz seniorów.</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina (ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji), przyjezdni goście, turyści.					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary ha	Powierzchnia urządzonych terenów zieleni	Wartość bazowa	0 ha	Wartość docelowa	6,9470
	Jednostka miary Szt.	Ilość wybudowanych basenów (szt)	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Tereny zieleni urządzone w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	0 szt.	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych obiektów dla celów rekreacyjnych i sportowych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów zieleni dla realizacji działań kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru prac, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury i rachunki.					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, Środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niedostateczna oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych części Gminy Mosina ➤ Potrzeba promowania zdrowego stylu życia i uczenia aktywności fizycznej już od najmłodszych lat ➤ Obniżenie szans edukacyjnych dzieci uczących się w szkołach na terenie Gminy Mosina w porównaniu do uczniów z gmin ościennych np. Poznań czy Kórnik (lekcje pływania podczas lekcji wychowania fizycznego) ➤ Bezpieczeństwo – Konieczność wprowadzenia gospodarki drzewostanem na podstawie, której zostaną usunięte drzewa zagrażające bezpieczeństwu mieszkańców poruszających się po parku. 					

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bezpieczeństwo – Poprawa bezpieczeństwa przez budowę ścieżek, ich oświetlenie i monitoring. ➤ Potrzeby mieszkańców – Zapewnienie mieszkańcom dostępu do aktywnego lub biernego wypoczynku i rekreacji. ➤ Potrzeby mieszkańców - Stworzenie miejsca do spotkań mieszkańców i organizowania inicjatyw osiedlowych.
Gotowość do realizacji:	Przedsięwzięcie w fazie koncepcyjnej.

9. Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim

Nazwa projektu:	Projekt Zagospodarowania Terenu Rekreacyjnego po Północnej Stronie Kanału Mosińskiego
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Mosina, Teren rekreacyjny po północnej stronie kanału Mosińskiego dz. nr ewid. 1784/19, 2622/50, 2622/51, 2622/52
Przewidywany okres realizacji projektu	3 lata
Typ projektu:	<i>Przestrzenno-funkcjonalny, Społeczny, Środowiskowy</i>
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu integracji i rekreacji mieszkańców Gminy Mosina. - Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez udostępnienie terenów rekreacji, aktywnego wypoczynku, turystyki; - podniesienie poziomu bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji – zagospodarowanie terenów przy Kanale Mosińskim; - udostępnienie terenów sprzyjających zagospodarowaniu czasu wolnego – zapobieganie działaniom chuligańskim - wpływ na zmniejszenie ilości wykroczeń oraz przestępstw wśród młodzieży; - Zwiększenie powierzchni terenów zieleni w mieście i stworzenie łącznika ekologicznego pomiędzy Wielkopolskim Parkiem Narodowym, a parkami zlokalizowanymi w centrum miasta, co przyczyni się do polepszenia warunków środowiskowych oraz do rozwoju sieci terenów zieleni w Mosinie. - zwiększenie jakości środowiska przyrodniczego w mieście. <p>Kolejnym celem jest aktywizacja mieszkańców (dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych) oraz ich integracja poprzez stworzenie miejsca do rekreacji biernej i czynnej na świeżym powietrzu. W projekcie przewidziane jest również utworzenie miejsc do organizowania inicjatyw</p>

	społecznych taki jak np. ogród społecznościowy czy pikniki rodzinne (grillowanie).					
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Projekt zakłada stworzenie terenu zieleni o naturalnym charakterze, dostępnego dla mieszkańców na co dzień jak i pod organizowanie imprez osiedlowych typu wspólne grillowanie. Projekt koncepcyjny zakłada możliwość rozwoju terenu w miarę jak będą się określały potrzeby okolicznych mieszkańców. W tym celu na koncepcji zostały zaznaczone takie miejsca jak: rezerwa terenu pod miasteczko rowerowe czy teren pod ogród społecznościowy.</p> <p>Główny kształt terenu nadają zaprojektowane ciągi komunikacyjne. Projektowanym ciągom spacerowym towarzyszyć będzie niezbędna infrastruktura taka jak ławki, kosze na śmieci, regulaminy, monitoring i latarnie umożliwiające spacerowanie również wieczorową porą.</p> <p>Dominującą część terenu zajmie łąka kwietna, która przyczyni się do podniesienia bioróżnorodności i stworzy dogodne i atrakcyjne warunki dla rodzimych ptaków, owadów i drobnych ssaków oraz zwiększy powierzchnię ekosystemów na terenie miasta Mosina.</p> <p>W obrębie całego terenu zostały zaprojektowane drzewa liściaste, drzewa iglaste, krzewy liściaste, trawy ozdobne oraz rośliny cebulowe. Wszystkie zaprojektowane rośliny to gatunki rodzime.</p> <p>W projekcie zaplanowano również miejsce zabaw i rekreacji dla mieszkańców w każdym wieku.</p> <p>W projekcie przewidziane jest również utworzenie miejsc do organizowania inicjatyw społecznych taki jak np. ogród społecznościowy czy pikniki rodzinne (grillowanie).</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina (zwłaszcza obszaru rewitalizacji)					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary ha	Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1,9937
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Tereny zieleni zagospodarowane w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów zieleni na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru po realizacji projektu					
Szacunkowy koszt realizacji:	1 600 000,00 zł					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina Środki zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	Blisko nieużytku znajduje się prężnie rozbudowujące się osiedle mieszkaniowe. Istnieje potrzeba zagospodarowania zdegradowanej przestrzeni na cele rekreacyjne i wypoczynkowe. Potrzebne jest także					

	stworzenie łącznika ekologicznego pomiędzy Wielkopolskim Parkiem Narodowym a parkami zlokalizowanymi w centrum miasta, co przyczyni się do polepszenia warunków środowiskowych oraz do rozwoju sieci terenów zieleni w Mosinie.
Gotowość do realizacji:	Faza koncepcyjna Konieczne wykonanie projektu technicznego zagospodarowania terenu oraz uzyskanie pozwoleń na budowę.

10. Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy – Gminne Centrum Informacji w Mosinie

Nazwa projektu: Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy – Gminne Centrum Informacji w Mosinie	
Podmiot zgłaszający projekt:	Urząd Miejski w Mosinie - Gminne Centrum Informacji w Mosinie, ul. Dworcowa 3
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gminne Centrum Informacji w Mosinie
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Gminne Centrum Informacji w Mosinie, ul. Dworcowa 3 oraz Urząd Miejski w Mosinie-Pl. 20 Października 1, 62-050 Mosina
Przewidywany okres realizacji projektu	10 lat
Typ projektu:	<i>Społeczny, gospodarczy</i>
Cel projektu:	Celem projektu jest aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców Gminy Mosina oraz promocja przedsiębiorczości. Realizacja projektu ma przede wszystkim aktywizować osoby bezrobotne, w tym także długotrwale bezrobotne. W rezultacie zmniejszy się liczba osób bezrobotnych, przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów gospodarczych prowadzonych przez lokalną społeczność.
Zakres działań (krótki opis projektu):	Jak wykazała diagnoza, problemem obszaru rewitalizacji jest stosunkowo wysoka liczba osób pozostających bez pracy. Założeniem projektu jest podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową i społeczną mieszkańców Gminy Mosina poprzez realizację zadań z zakresu promocji przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy. Będą one obejmowały m.in. realizację szkoleń tematycznie związanych z przedsiębiorczością i zakładaniem własnej działalności gospodarczej, czyli np. Własna firma krok po kroku, pisanie biznesplanu, wyłanianie wniosku do CEIDG, wybór formy opodatkowania. Oprócz tego organizowane będą szkolenia dla osób bezrobotnych, chcących znaleźć

	zatrudnienie w już działających podmiotach, umożliwiające zdobycie lub podniesienie kwalifikacji, przygotowanie dokumentów kwalifikacyjnych oraz doradztwo zawodowe. Dodatkowo wsparciem będą cykliczne spotkania z ekspertami ZUS, US i PUP oraz możliwość skorzystania z punktu bezpłatnych porad prawnych (o ile ta forma wsparcia będzie nadal będzie kontynuowana przez Starostwo Powiatowe), podczas których zainteresowane osoby uzyskują konkretne informacje na temat zagadnień prawnych związanych z prowadzeniem firmy, rynkiem pracy, prawami i obowiązkami pracowników i pracodawców itp.					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina – szczególnie mieszkańcy obszaru rewitalizacji: osoby bezrobotne i bierne zawodowo, osoby planujące założenie lub rozwój firmy.					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba zorganizowanych szkoleń w związku z realizacją projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	7
	Jednostka miary	Liczba uczestników projektu	Wartość bazowa		Wartość docelowa	
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary osoby	Liczba przeszkolonych mieszkańców	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	70
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Listy obecności, zdjęcia, ankiety uczestników.					
Szacunkowy koszt realizacji:	Trudno jednoznacznie oszacować. Co rocznie oszacowane w budżecie Gminy Mosina.					
Planowane źródło finansowania:	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	Gminne Centrum Informacji w Mosinie od lat realizuje program aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców Gminy Mosina, polegający na umożliwieniu dostępu do specjalistów m.in. z zakresu pośrednictwa pracy, ubezpieczeń społecznych, podatków czy prawa. Ważnym aspektem są także szkolenia zawodowe, seminaria i kursy, w ramach których mieszkańcy uzyskują konkretną wiedzę i umiejętności umożliwiające im lepszy start na rynku pracy. Wszystkie formy wsparcia realizowane są na miejscu w Mosinie, dzięki temu mieszkańcy nie muszą dojeżdżać do Poznania i ponosić z tego tytułu kosztów.					
Gotowość do realizacji:	W/w działania są w stałej realizacji w GCI w Mosinie.					

11. Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina

Nazwa projektu:	Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina / Urząd Miejski w Mosinie

Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina/Urząd Miejski w Mosinie
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Mosina ul. Kolejowa dz. nr ewid. 1975/3 i 1967
Przewidywany okres realizacji projektu:	3 lata
Typ projektu:	<i>Przestrzenno-funkcjonalny, Środowiskowy, Techniczny</i>
Cel projektu:	<p>Celem projektu jest stworzenie zrównoważonego systemu transportowego i zwiększenie roli niskoemisyjnego transportu publicznego w komunikacji na terenie Gminy poprzez realizację inwestycji funkcjonalnych obejmujących zakup taboru autobusowego, budowę przystanków autobusowych, chodników oraz parkingu, rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, pozwalających na utworzenie zintegrowanych węzłów przesiadkowych na terenie Gminy Mosina, a także poprzez przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej zachęcającej do korzystania z tego typu form transportu. Cel ten jest zgodny z celem działania 3.3.3 WRPO, jakim jest zwiększenie wykorzystania transportu.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Skrócenie czasu podróży pasażerów, ➤ Zwiększenie modalnego udziału transportu publicznego, ➤ Zwiększenie płynności ruchu pojazdów transportu publicznego i zlikwidowanie przeszkód w ruchu, ➤ Zwiększenie integracji różnych środków transportu, ➤ Zwiększenie bezpieczeństwa podróżnych, ➤ Zwiększenie dostępności dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej, ➤ Zwiększenie komfortu podróży, ➤ Zmniejszenie kosztów obsługi i utrzymania infrastruktury i taboru transportu publicznego, ➤ Zmniejszenie całościowego oddziaływania systemu transportowego na środowisko/klimat. ➤ Zwiększenie dostępności komunikacyjnej do miejsc pracy dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Zadanie realizowane będzie w okresie 3 lat. Realizacja niniejszego zadania obejmować będzie działania w następującym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej i uzyskanie wszelkich niezbędnych decyzji/pozwoleń/uzgodnień i innych dokumentów niezbędnych do prawidłowej realizacji zadania ➤ Roboty przygotowawcze i rozbiórkowe ➤ Budowa parkingu typu Park & Ride - najbliższej wejścia na perony kolejowe oraz peron autobusowy,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa parkingu typu Kiss & Ride, ➤ Budowa parkingu typu Bike & Ride –z zadaszaniem, ➤ Budowa zatoki autobusowej dla dwóch autobusów wraz z zadaszonym przystankiem autobusowym, ➤ Budowa wjazdów i dróg manewrowych, chodników oraz ciągów komunikacji dla pieszych z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych (pasy ostrzegawcze o fakturze wyczuwalnej pod stopami, ułatwiającymi bezpieczne poruszanie się osobom niewidomym i niedowidzącym (krawędzie peronu autobusowego, pasy przy przejściu dla pieszych); ➤ Budowa przyłączy wodociągowych, kanalizacyjnych, elektrycznych, oświetlenia, monitoringu, odwodnienia terenu; ➤ Budowa małej architektury (wiata / poczekalnia dla pasażerów; toalety samoobsługowe przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne z odpowiednio szerokimi drzwiami i przestrzenią manewrową oraz przewijakiem dla dzieci; tablice informacyjne z zegarem, siedziska, kosze na śmieci, stojaki na rowery, wiata dla rowerów, zadaszanie dla przystanku, pergole przedzielone tablicami reklamowymi), ➤ Zagospodarowanie terenów zieleni, ➤ Roboty wykończeniowe. ➤ Promocja wykorzystania transportu zbiorowego wśród mieszkańców. <p>Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego Modernizacja infrastruktury komunikacji miejskiej Realizacja działań informacyjno-promocyjnych Budowa nowych ścieżek rowerowych i dróg dojazdowych do ZWP Budowa nowych powierzchni parkingowych na terenie obszaru rewitalizacji (w bezpośrednim sąsiedztwie ZWP)</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina (ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji), przyjezdni goście, turyści					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba miejsc postojowych wybudowanych w obiektach „parkuj i jedź”	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	110
	Jednostka miary Szt.	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	2
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary t/rok	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (Tony ekwiwalentu CO ₂ /rok)	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	78,98
	Jednostka miary	Liczba samochodów korzystających z miejsc	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	38250,00

	Szt.	postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”				
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych oraz sprzętu, badania ankietowe wśród mieszkańców.					
Szacunkowy koszt realizacji:	5 830 000,00 zł,					
Planowane źródło finansowania:	WRPO 2014+,					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	Z powodu pracy i miejsca nauki w pobliskich ośrodkach miejskich (m.in. Poznań, Śrem), bardzo duża liczba mieszkańców korzysta z transportu publicznego. Komunikacja nie dojeżdża do wszystkich punktów gminy, stąd potrzebny jest rozwój. Planowany jest zakup taboru autobusowego, budowa przystanków autobusowych, chodników oraz parkingu, rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, utworzenie trzech zintegrowanych węzłów przesiadkowych na terenie Gminy Mosina, przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej zachęcającej do korzystania z tego typu form transportu. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie łatwe i komfortowe przesiadanie się między środkami transportu, co wpłynie także na skrócenie czasu dojazdu do miejsca pracy/nauki.					
Gotowość do realizacji:	Opracowano koncepcję przestrzenną, Sporządzono Program Funkcjonalno-Przestrzenny, W toku jest uzyskiwanie decyzji o lokalizacji celu publicznego na terenach zamkniętych					

12. Ptasi Park – zagospodarowanie terenu

Nazwa projektu:	Ptasi Park – zagospodarowanie terenu
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	Nie
Lokalizacja projektu:	Park „Ptasi” w Mosinie na dz. nr ewid.: 1933/3 i 1934/1
Przewidywany okres realizacji projektu	2 lata
Typ projektu:	<i>Przestrzenno-funkcjonalny, Społeczny, Środowiskowy</i>
Cel projektu:	Celem projektu jest: - podniesienie poziomu integracji i rekreacji mieszkańców Gminy Mosina. - Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez udostępnienie terenów rekreacji, aktywnego wypoczynku, turystyki;

	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji; - udostępnienie terenów sprzyjających zagospodarowaniu czasu wolnego – zapobieganie działaniom chuligańskim - wpływ na zmniejszenie ilości wykroczeń oraz przestępstw wśród młodzieży; - Zwiększenie powierzchni terenów zieleni w mieście, co przyczyni się do polepszenia warunków środowiskowych oraz do rozwoju sieci terenów zieleni w Mosinie. - zwiększenie jakości środowiska przyrodniczego w mieście. - zagospodarowanie terenów rekreacyjnych z wykluczeniem barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, 					
Zakres działań (krótki opis projektu):	<p>Głównym założeniem Projektu Zagospodarowania Parku „Ptasiego” jest nadanie mu reprezentacyjnej formy. Projekt zakłada uporządkowanie stanu istniejącego parku poprzez zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanie oraz wymianę i ujednolicenie elementów istniejącej infrastruktury. W projekcie zagospodarowania przewidziano wymianę nawierzchni istniejących ciągów komunikacyjnych jak i stworzenie nowych ścieżek wraz z niezbędną infrastrukturą. Na terenie parku zaprojektowano elementy służące do rekreacji i wypoczynku zarówno dla dzieci jak i dla osób starszych. Projekt przewiduje również instalację oświetlenia i monitoringu, które w znaczny sposób poprawią bezpieczeństwo osób poruszających się po parku. Zaprojektowane formy zieleni podkreślą charakter i znaczenie przedmiotowego terenu, które nawiązywać będą do założeń ul. Dworcowej. Park zostanie ubogacony min. o gatunki kwitnące drzew i krzewów, które podniosą jego atrakcyjność.</p> <p>Projekt przewiduje realizację działań o charakterze społecznym, kulturalnym, rekreacyjnym z wykorzystaniem infrastruktury powstałej w ramach projektu np. zajęcia sportowe dla seniorów, dzieci i młodzieży.</p>					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy miasta Mosina, turyści					
Wskaźnik produktu	Jednostka miarowa	Powierzchnia urządzonych terenów zieleni	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	0,819
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Tereny zieleni urządzone w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary szt.	Liczba udostępnionych terenów zieleni na	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1

	cele społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne				
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru po realizacji projektu				
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.				
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina Środki zewnętrzne				
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie znaczenia i funkcji reprezentacyjnej parku. 2. Poprawa bezpieczeństwa przez zaprojektowanie oświetlenia i monitoringu w parku. 3. Zapewnienie możliwości rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców i odwiedzających miasto. 				
Gotowość do realizacji:	Projekt Zagospodarowania Terenu w fazie koncepcyjnej				

13. Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych

Nazwa projektu:	Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	NIE
Lokalizacja projektu:	Obszary wskazane w wyniku realizacji projektu rewitalizacyjnego
Przewidywany okres realizacji projektu	10 lat
Typ projektu:	<i>Społeczny, przestrzenno-funkcjonalny</i>
Cel projektu:	Podniesienie poziomu partycypacji społecznej w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i innych na terenie Gminy Mosina.
Zakres działań (krótki opis projektu):	Diagnoza potrzeb, wyznaczenie oraz uzbrojenie/przystosowanie wybranych terenów pod organizację imprez masowych, z punktu widzenia ich rodzajów, parametrów, potrzeb itp.

Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy miasta Mosina ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy Gminy Mosina, turyści i goście.					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba przystosowanych terenów pod organizację imprez masowych	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Minimalna liczba imprez masowych zorganizowanych w wyniku realizacji projektu w roku	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba udostępnionych terenów zieleni na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano					
Planowane źródło finansowania:	Gmina Mosina, źródła zewnętrzne,					
Uzasadnienie realizacji (potrzeba):	<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba osób biorących udział w imprezach masowych organizowanych w Mosinie oraz widoczna tendencja wzrostowa w liczbie uczestników planowanych i przyszłych imprez - niedostosowanie obecnej przestrzeni do potrzeb danych imprez masowych 					
Gotowość do realizacji:	Faza koncepcyjna					

14. Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina

Nazwa projektu:	Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina
Podmiot zgłaszający projekt:	Gmina Mosina
Podmiot, który miałby zrealizować projekt:	Gmina Mosina
Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?	nie
Lokalizacja projektu:	Wschodnia obwodnica miasta Mosina łącząca ulicę Mocka w Mosinie (dr. wojew. nr 431) z drogą wojewódzką nr 431 w Dymaczewie Nowym przez Nowinki – Drużynę z przeprawami mostowymi przez Kanał Mosiński wraz

	z ewentualnym ominięciem wsi Będlewo na terenie Gminy Sęszew z włączeniem do węzła S5 Wronczyn					
Przewidywany okres realizacji projektu	10 lat					
Typ projektu:	Społeczny Przestrzenno - funkcjonalny					
Cel projektu:	<p>Celem projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest poprawa mobilności oraz wsparcie osób bezrobotnych i pracujących poza terenem gminy poprzez ułatwienie dojazdu do pracy. - ograniczenie hałasu i zanieczyszczenia powietrza na obszarze rewitalizacji, - promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w funkcjonowaniu infrastruktury transportowej Gminy Mosina. - wzrost bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. - zwiększenie dostępności inwestorów do terenów inwestycyjnych – rozwój gospodarczy – tworzenie nowych miejsc pracy. <p>Dywersyfikacja szlaków komunikacyjnych miasta Mosina wraz z jednoczesnym odciążeniem ruchu w centrum miasta i podniesieniem poziomu dbałości o stan środowiska naturalnego.</p>					
Zakres działań (krótki opis projektu):	Kanalizacja sanitarna, deszczowa, oświetlenie, wodociąg, jezdnia, chodniki, ścieżka rowerowa.					
Odbiorcy projektu:	Mieszkańcy Gminy Mosina ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji, inne osoby odwiedzające Gminę Mosina, podmioty korzystające z dróg powiatowych i wojewódzkich (np. firmy transportowe i inne).					
Wskaźnik produktu	Jednostka miary Szt.	Liczba nowo wybudowanych obwodnic miasta Mosina	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary Szt.	Liczba szlaków komunikacyjnych utworzonych w ramach realizacji projektu	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	1
	Jednostka miary Szt.	Liczba terenów inwestycyjnych, do których został ułatwiony dostęp z obszaru rewitalizacji	Wartość bazowa	0	Wartość docelowa	5
Sposób monitorowania i mierzenia wskaźników:	Protokoły odbioru robót budowlanych, geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza, faktury					
Szacunkowy koszt realizacji:	Nie oszacowano.					

<p>Planowane źródło finansowania:</p>	<p>Gmina Mosina, środki zewnętrzne</p>
<p>Uzasadnienie realizacji (potrzeba):</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wysoki poziom zanieczyszczenia środowiska w centrum miasta Mosina (w obszarze rewitalizacji) – niska emisja ➤ niski komfort i jakość życia związana z natężonym ruchem ulicznym (hałas, zanieczyszczenia, wzmożone ryzyko zdarzeń drogowych) ➤ przejazd przez ścisłe centrum miasta pojazdów wysokotonażowych ➤ długi czas dla mieszkańców obszaru rewitalizacji docierania do miejsca pracy oraz powracania do domu (duża część mieszkańców pracuje poza miastem Mosina – kierunek: Poznań, Czempień, Śrem) wynikający z dużych zatorów drogowych w godzinach szczytu (wyjazdy: średnio godz. 6.30 – 9.00; powroty: średnio godz. 15.00-18.00) ➤ konieczność poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, pieszego i rowerowego w obszarze rewitalizacji ➤ konieczność dbałości o otaczające miasto Mosina środowisko naturalne (Wielkopolski Park Narodowy, obszary NATURA 2000, inne)
<p>Gotowość do realizacji:</p>	<p>Faza koncepcji (dla dwóch koncepcji etapów inwestycji wydano decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach)</p>

Lista pozostałych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyżej wymienione projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych. Projekty komplementarne zawierają działania głównie w sferze społecznej, które wykorzystywać będą infrastrukturę powstałą/zmodernizowaną w ramach przedsięwzięć głównych.

1) Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom Gminy Mosina

a) Kultura

- Utworzenie/budowa kina;
- Świetlica środowiskowa- miejsce spotkań i integracji mieszkańców;

b) Sport

- Wykonanie boiska wielofunkcyjnego, przebudowa Sali sportowej przy ZS w Mosinie wraz z realizacją zajęć sportowych;
- Otwarty Turniej Formacji tanecznych;
- Utworzenie toru crossfit;

c) Edukacja

- Wykonanie pracowni tematycznych (np. plastycznej, muzycznej, historycznej, multimedialnej) w szkołach z obszaru rewitalizacji wraz z organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;
- Zagospodarowanie patio przy Zespole Szkół w Mosinie na cele edukacyjne;

d) Inne

- Półkolonie dla dzieci z gminy Mosina;

2) Przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego

- Winda osobowo – towarowa w budynkach użyteczności publicznej;
- Wykonanie łaźni miejskiej wraz z pralnią;
- Aktywizacja seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami;
- Środowiskowy gabinet terapeutyczny przy Zespole Szkół w Mosinie;
- Centrum pomocy osobom ubogim i bezradnym życiowo – szkolenia np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątnania itp.;

3) Poprawa bezpieczeństwa i przeciwdziałanie przemocy

- Stworzenie interdyscyplinarnego punktu informacyjnego dla osób doznających przemocy;
- Kampania świadomy Senior;
- Przeciwdziałanie i profilaktyka uzależnień (w tym warsztaty i prelekcje z profilaktyki uzależnień w Gimnazjum nr 1 i SP 1 w Mosinie);

4) Rozwój działalności Podmiotów Ekonomii Społecznej

- Festyn Organizacji Pozarządowych;

5) Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne

- Ławeczka poety Wincentego Różańskiego;
- AMFITEATR przy Zespole Szkół w Mosinie – Mali Artyści na scenę;
- Miasteczko rowerowe;
- Skatepark;
- Korty tenisowe;
- Modernizacja Przystani Żeglarskiej w Dymaczewie Nowym;
- Tereny rekreacyjne przy przedszkolach na obszarze rewitalizacji;
- Artystyczne place zabaw przy przedszkolach na obszarach rewitalizacji;

6) Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców m.in.:

- Warsztaty ekologiczne dla mieszkańców;
- Kampania dot. azbestu;
- Kampania dot. zapobiegania niskiej emisji;
- Szkolenia i wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła;
- Kampanie dot. ochrony wód;
- Kampanie dot. segregacji i zagospodarowywania odpadów;

7) Promocja zdrowego stylu życia

- Poprawa nawyków żywieniowych mieszkańców;
- Promocja aktywności fizycznej;

8) Adaptacja bibliotek, Mosińskiego Ośrodka Kultury oraz świetlic wiejskich oraz innych obiektów do nowych wyzwań m.in.:

- Przystanek kultura;
- Utworzenie magazynu dla Mosińskiej Biblioteki Publicznej w Mosinie;

- Mobilna ekspozycja zewnętrzna dla Izby Muzealnej;
- Adaptacja poddasza w Izbie Muzealnej;
- Adaptacja Sali Ślubów w Mosinie;
- Rozbudowa filii Mosińskiej Biblioteki Publicznej w Rogalinku;
- Stworzenie Muzeum Ziemi Mosińskiej;

9) Poprawa jakości infrastruktury technicznej

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą;
- Budowa dróg lokalnych (osiedlowych);

10) Rozwój zasobów mieszkań socjalnych i komunalnych;

11) Wykorzystanie otaczających form Ochrony Przyrody do rozwoju Miasta Mosina;

12) STARA SZKOŁA – centrum pracy twórczej i integracji społecznej;

13) Remonty, budowy i modernizacje budynków oświatowych.

Powiązanie planowanych projektów z kierunkami działań

Poniżej zaprezentowanie powiązanie podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć z zakładanymi celami rewitalizacyjnymi i przypisanymi im kierunkami działań. Lista pozostałych, uzupełniających projektów rewitalizacyjnych realizować będzie kierunki działań w zakresie aktywizacji społecznej i integracji mieszkańców, wsparcia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także aktywizacji zawodowej i pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców.

Tabela 4 Powiązanie planowanych projektów z celami i kierunkami działań

Lp.	Nazwa projektu	Powiązane kierunki działań
PROJEKTY PODSTAWOWE		
1)	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej	Poprawa jakości środowiska naturalnego
2)	Adaptacja budynku przy ul. Wawrzyniaka „Kogucika” na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej

Lp.	Nazwa projektu	Powiązane kierunki działań
3)	Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
4)	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne;	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
		Poprawa jakości środowiska naturalnego
5)	Budowa drogi „Czerwonka”	Rozwój mobilności mieszkańców
6)	Zagospodarowanie Placu Eleganta	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
7)	Modernizacja Placu 20 Października	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
8)	Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości środowiska naturalnego
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
9)	Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
		Poprawa jakości środowiska naturalnego
		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
10)	Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy – Gminne Centrum Informacji w Mosinie	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości
11)	Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina	Rozwój mobilności mieszkańców
12)	Ptasi Park – zagospodarowanie terenu	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
13)	Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
14)	Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina	Rozwój mobilności mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

8. RAMY FINANSOWE I KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Przedmiotowe wskazanie ram finansowych powinno wytyczyć z jakich potencjalnych źródeł planuje się pozyskać środki na realizację zakładanych, podstawowych i uzupełniających, projektów rewitalizacyjnych wraz z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.

Zaplanowane przedsięwzięcia będą realizowane ze środków publicznych (w tym m.in. budżetu gminy oraz środków unijnych) i prywatnych, co pozwoli na zapewnienie komplementarności źródeł finansowania. W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowe koszty oraz potencjalne źródła finansowania, z uwzględnieniem ich podziału. Z uwagi na koncepcyjny charakter przedsięwzięć, a także w oparciu o zapisy art. 15 ust. 5, pkt a dla części projektu nie wskazano szacowanej wartości.

Tabela 5 Szacunkowe ramy finansowe

Nazwa projektu	Koszt ogólny	W tym:				Źródło finansowania
		Środki UE	Środki własne wnioskodawcy	Budżet Gminy	Środki krajowe	
Projekty główne						
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Adaptacja budynku „Kogucika” przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej	Etap I – Park Budzyń – 1 000 000,00 zł Etap II – Pałac Budzyń – nie oszacowano	Etap I - 850 000,00 zł	Etap I – 150 000,00 zł	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne	1 500 000,00 zł	1 275 000,00 zł	225 000,00 zł	-	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020), środki własne z budżetu Gminy Mosina
Budowa drogi „Czerwotka”	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Zagospodarowanie Placu Eleganta	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Modernizacja Placu 20 Października	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina

Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie	Nie oszacowano	-	-	-	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020), środki własne z budżetu Gminy Mosina
Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim	1 600 000,00 zł	1 360 000,00 zł	240.000,00 zł		-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020), środki własne z budżetu Gminy Mosina
Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy - Gminne Centrum Informacji w Mosinie						Europejski Fundusz Społeczny, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina	5 830 000,00 zł,	4 955 500,00 zł	-	874 500,00 zł	-	WRPO 2014+, środki własne wnioskodawcy
Ptasi Park – zagospodarowanie terenu	Nie oszacowano	-	-	-	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020), środki własne z budżetu Gminy Mosina
Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina
Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina	Nie oszacowano	-	-	-	-	WRPO 2014+, środki własne z budżetu Gminy Mosina

Źródło: opracowanie własne.

9. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI REWITALIZACJI

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna wymaga uwzględnienia powiązań pomiędzy projektami realizowanymi na terenie objętym rewitalizacją, a działaniami wprowadzanymi na pozostałym obszarze, ale oddziałującymi na przestrzeń rewitalizowaną. Przestrzeganie tej zasady sprawi, że program rewitalizacji będzie bardziej efektywny, a projekty będą się dopełniać. Zapewnianie komplementarności przestrzennej zapobiega również przesuwaniu problemów społecznych na inne tereny lub pojawianiu się negatywnych efektów społecznych, jak segregacja i wykluczenie społeczne.

Należy podkreślić, że pomiędzy wszystkimi przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii – tj. projekty się uzupełniają i dopełniają. Zaplanowane projekty są także odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, dzięki czemu osiągnięty zostanie główny cel rewitalizacji.

Na poniższym rysunku wskazano przestrzenny zakres realizacji projektów, który wskazuje przeznaczenie terenów i ich funkcję w wyniku realizacji założonych przedsięwzięć.

Rysunek 3 Komplementarność przestrzenna

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność problemowa

Przedmiotem komplementarności problemowej jest wzajemne, tematyczne dopełnianie się projektów rewitalizacyjnych, czego efektem jest oddziaływanie Gminnego Programu Rewitalizacji we wszystkich analizowanych aspektach (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym). Zgodnie z tą zasadą zapobiega się fragmentacji działań, koncentrując się na całościowym przeciwdziałaniu przyczynom kryzysu.

Tabela 6 Wpływ projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji

Lp.	Nazwa projektu	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt środowiskowy	Aspekt przestrzenno-funkcyjny i techniczny
1)	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej	✓		✓	✓
2)	Adaptacja budynku „Kogucika” przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne	✓			✓
3)	Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, administracyjne wraz z rewaloryzacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej	✓		✓	✓
4)	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne	✓		✓	✓
5)	Budowa drogi „Czerwonka”	✓	✓	✓	✓
6)	Zagospodarowanie Placu Eleganta	✓			✓
7)	Modernizacja Placu 20 Października	✓			✓
8)	Budowa basenu z pomieszczeniami rekreacyjnymi i sportowymi wraz z zagospodarowaniem Parku Gminnego „Strzelnica” w Mosinie	✓			✓
9)	Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim	✓		✓	✓

Lp.	Nazwa projektu	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt środowiskowy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny
10)	Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy - Gminne Centrum Informacji w Mosinie	✓	✓		
11)	Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina		✓	✓	✓
12)	Ptasi Park – zagospodarowanie terenu	✓		✓	✓
13)	Wyznaczenie i przystosowanie terenu pod organizację imprez masowych	✓			✓
14)	Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina	✓			✓

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie projekty przewidziane w ramach rewitalizacji odnoszą się do sfery społecznej – służą podniesieniu komfortu życia mieszkańców, organizacji czasu wolnego, poprawie mobilności czy zmniejszeniu bezrobocia. Realizacja tych projektów przyczyni się do aktywizacji społeczności lokalnej, integracji sąsiedzkiej, co przełoży się na zaangażowanie mieszkańców w życie gminy oraz chęć uczestniczenia w działaniach oddolnych.

Trzy projekty dotyczą przemian gospodarczych – jeden bezpośrednio, poprzez szkolenia z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej (*Promocja przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy – Gminne Centrum Informacji w Mosinie*), zaś dwa pośrednio – poprzez poprawę mobilności, skrócenie czasu dojazdu do zakładu zlokalizowanego poza terenem gminy (*Budowa drogi „Czerwonka”*) oraz usprawnienie zmiany środka transportu (*Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina*).

Oprócz tego, zdecydowana większość projektów wpływa znacznie na sferę przestrzenno-infrastrukturalną – poprawia zagospodarowanie, dostosowuje przestrzeń do potrzeb mieszkańców, dbając jednocześnie o poprawę estetyki. Zaniedbane do tej pory obszary zyskają nowy wygląd i funkcję, stając się wizytówką obszaru. Zagospodarowane zostaną dwa niszczące dotąd zabytki – pałac Budzyń i znany wszystkim mieszkańcom budynek „Kogucika” – ich odnowione mury służyć będą celom społecznym i kulturalnym.

Z uwagi na lokalizację obszaru rewitalizacji i całej gminy Mosina, projekty wpływają także na sferę środowiskową. Celem projektu jest dbałość o faunę i florę, ich ochrona, a oprócz tego, poprzez termomodernizację i zmniejszenie ruchu samochodowego, poprawa jakości powietrza.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przyjęty system zarządzania określa sposób podejmowania decyzji oraz stopień włączania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Dlatego też, niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w ogólnym, gminnym systemie zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie osiągnięta dzięki sprawnie zaplanowanemu systemowi, który zakłada, że zarządzanie programem rewitalizacji odbywać się będzie poprzez zadania referatu właściwego ds. rewitalizacji, natomiast za pełnienie roli opiniodawczo-doradczej odpowiadać będzie Komitet Rewitalizacji.

Szczegółowe informacje na ten temat zawarte zostały w podrozdziale: *System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa to zasada, która wymaga dokonania oceny dotychczasowych działań, w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013. Przestrzeganie reguły komplementarności okresowej pomoże zachować ciągłość programową.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wybrane działania, realizowane już na terenie gminy, których realizacja, podobnie jak działań rewitalizacyjnych określonych w niniejszym dokumencie, miała na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym¹⁸:

---

¹⁸ Opracowanie na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl> [data dostępu: 25.05.2017r.]

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Mosina	1 992 000,00 zł	1 693 200,00 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka <i>8.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - eInclusion</i>
2.	Radosne przedszkolaki w Gminie Mosina	1 544 854,36 zł	1 313 126,21 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty; 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia</i>
3.	Budowa ul. Rzeczypospolitej Mosińskiej I etap	1 138 891,97 zł	569 445,98 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 - 2013 <i>2.2. Poprawa dostępności do regionalnego i ponadregionalnego układu drogowego (drogi wojewódzkie w miastach na prawach powiatu, powiatowe i gminne); Schemat II Drogi w granicach administracyjnych miast poniżej 50 tys. mieszkańców oraz na obszarach wiejskich.</i>
4.	Turystyka na terenach chronionych Mikroregionu WPN - budowa miejsc wypoczynku i edukacji ekologicznej	569 553,00 zł	484 120,05 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko <i>V.1. Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej</i>
5.	Uczymy się - poznajemy świat - rozwijamy	375 997,72 zł	319 598,06 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w</i>

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
				<i>systemie oświaty; 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i>
6.	Indywidualizacja nauczania w klasach I - III w szkołach podstawowych z terenu Gminy Mosina	375 867,60 zł	319 487,46 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty; 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i>
7.	Budowa ul. Strzeleckiej w Mosinie oraz jej kontynuacja w Krośnie wraz z odwodnieniem	6 497 540,30 zł	3 402 077,56 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 - 2013 <i>2.2. Poprawa dostępności do regionalnego i ponadregionalnego układu drogowego (drogi wojewódzkie w miastach na prawach powiatu, powiatowe i gminne); Schemat II Drogi w granicach administracyjnych miast poniżej 50 tys. mieszkańców oraz na obszarach wiejskich.</i>

Źródło: opracowanie własne

Projekty te powiązane są z przedsięwzięciami przedstawionymi w niniejszym dokumencie. Wszystkie projekty, które już zostały zrealizowane, jak i te zaplanowane mają na celu podniesienie jakości życia członków społeczności lokalnej oraz poprawę sytuacji we wszystkich analizowanych sferach. Przedsięwzięcia zaplanowane w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* stanowią rozwinięcie i uzupełnienie wyżej wymienionych projektów w zakresie realizacji celów *Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego.*

10. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Przygotowywanie oraz wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji opiera się na zasadach partnerstwa oraz partycypacji społecznej. Mechanizm partycypacji społecznej obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób aktywizujący Interesariuszy. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania.

Na etapie przygotowania *Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

Partycypacja społeczna jest istotnym elementem w trakcie tworzenia i wdrażania programów rewitalizacji. Jedną z form partycypacji społecznej jest poddanie konsultacjom społecznym projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, do której załączeniem była diagnoza w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 7 Formy partycypacji społecznej na etapie przygotowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
Działania edukacyjne – cykl spotkań dla mieszkańców	<p>Data: wrzesień 2016; Miejsce: 16.09 - Żabinko, 22.09 – Osiedle nr 1 Śródmieście, 23.09 – Osiedle nr 5 Nowe Krosno, 27.09 – Osiedle nr 3 Przy Strzelnicy; Sposób informowania o spotkaniach: informacje na stronie internetowej, plakaty i ulotki. Cel: przygotowanie mieszkańców do działań dot. diagnozy jakie będą podejmowane, promowanie rewitalizacji, rozbudzenie zainteresowania mieszkańców tym tematem, budowanie rozpoznawalności hasła – tak by wzmocnić poziom partycypacji społecznej na dalszych etapach procedowania GPR.</p>
Artykuł w prasie lokalnej	<p>W październiku 2016 w lokalnej prasie „Informator Mosiński” ukazał się artykuł o rewitalizacji. Bezpłatne wydanie gazety zostało rozdysponowane do 8000 skrzynek pocztowych domów w Gminie Mosina, zasięgiem obejmując całą gminę.</p>
Zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej	<p>Data: od 17 listopada do 16 grudnia 2016 r. Miejsce: Projekt uchwały dostępny był stronie www.mosina.pl, na stronie podmiotowej Biuletynu</p>

	<p>Informacji Publicznej http://bip.mosina.wokiss.pl oraz w Referatach Urzędu Miejskiego w Mosinie;</p> <p>Sposób informowania o zbieraniu uwag: Telefonicznie i osobiście w Urzędzie Miejskim w Mosinie udzielano zainteresowanym interesariuszom wyjaśnień;</p> <p>Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;</p> <p>Wyniki: Uwagi zostały zgłoszone przy wykorzystaniu elektronicznego formularza oraz zgłoszenia drogą mailową przez 3 interesariuszy. W formie papierowej uwagi złożyło 2 interesariuszy.</p>
<p>I spotkanie konsultacyjne</p>	<p>Data: 1.12.2016r.</p> <p>Miejsce: Sala Reprezentacyjna w Mosińskim Ośrodku Kultury, ul. Dworcowa 4;</p> <p>Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie;</p> <p>Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;</p> <p>Wyniki: Po przedstawieniu prezentacji rozpoczęła się dyskusja, podczas której uczestnicy zgłosili następujące uwagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapisany w uchwale zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy może ograniczyć rozwój społeczno-gospodarczy niektórych obszarów – uwaga została częściowo uwzględniona; • Wskaźnik dotyczący liczby organizacji pozarządowych wydaje się błędnie policzony – uwaga została uwzględniona. W wyniku ponownej weryfikacji poprawności użytych wskaźników, zrezygnowano z użycia tego wskaźnika na obszarze wiejskim; • Zgłoszono wątpliwości co do wykorzystania w diagnozie niektórych wskaźników – większość z nich zastąpiono innymi wskaźnikami; • Wskaźnik dot. linii autobusowych - nie został wykorzystany odpowiednio – zastąpiono innymi wskaźnikami; • Propozycja uwzględnienia dodatkowych wskaźników – ze względu na zróżnicowanie przestrzeni społeczno-gospodarczej zdecydowano się na uwzględnienie części nowych wskaźników; • Propozycja, aby analizę miasta prowadzić w podziale na osiedla – uwaga nie została uwzględniona, ponieważ analiza miasta w podziale na ulice najlepiej obrazuje koncentrację problemów;

	<ul style="list-style-type: none"> • Kwestionowano wybór obszaru do rewitalizacji III - miejscowości Krosinko-Ludwikowo – uwaga została uwzględniona.
<p>II spotkanie konsultacyjne</p>	<p>Data: 8.12.2107r. Miejsce: Świetlica Wiejska sołectwa Krosno znajdującej się przy ul. Piaskowej 6 w Krośnie; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; Wyniki: Po przedstawieniu prezentacji rozpoczęła się dyskusja, podczas której uczestnicy zgłosili następujące uwagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zgłoszono aby mapa stanowiąca załącznik do uchwały i diagnozy była bardziej szczegółowa i zawierała numery działek – uwaga nie została uwzględniona, ponieważ granice obszarów zdegradowanych pokrywają się z granicami obrębów geodezyjnych, co spowoduje nieczytelność mapy; • W opisie obszaru do rewitalizacji brakuje szczegółowego opisu jakie ulice wchodzi w jego skład – uwaga została uwzględniona; • Wskaźnik dotyczący liczby organizacji pozarządowych wydaje się błędnie policzony – uwaga została policzona; • Zgłoszono wątpliwości co do wykorzystania w diagnozie niektórych wskaźników – uwaga została częściowo uwzględniona poprzez zmianę niektórych wskaźników; • Wskaźnik dot. linii autobusowych - nie został wykorzystany odpowiednio – uwaga została uwzględniona; • Dodać opis na jakiej podstawie tereny zielone zostały włączone do obszaru rewitalizacji – uwaga została uwzględniona; • Propozycja, aby przeprowadzić granice włączając całe ulice – uwaga została uwzględniona poprzez wyznaczenie obszaru po granicach działek; • Propozycja podziału granic terenu wg. studiów wykonalności, a nie podziału administracyjnego – uwagę można było tylko częściowo uwzględnić. Wyznaczenie granic po graniach wyznaczonych w studium wykonalności spowodowałoby konieczność włączenia obszarów, nie cechujących się stanem kryzysowym. • Zweryfikować i poprawić zapisy uchwały dot. przedsięwzięć na terenie obszaru rewitalizacji, tak aby gmina nie związywała sobie rąk – uwagę uwzględniono

	<p>analizując ponownie zakazy dotyczące wydawania decyzji o warunkach zabudowy.</p>
<p>Wywiad fokusowy</p>	<p>Data: 8 grudnia 2016 r. Miejsce: Urząd Miejski w Mosinie, Pl. 20 Października 1; Sposób informowania o spotkaniu: zaproszenia wysyłane pocztą do instytucji z prośbą o wyznaczenie osób i potwierdzenie obecności; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina oraz delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji; Wyniki: Podczas wywiadu uczestnicy przedstawiali swoje opinie dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina. Nie zgłoszono uwag dotyczących delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.</p>
<p>Badanie ankietowe metodą CATI</p>	<p>Data: od 17 listopada do 16 grudnia 2016 r. Miejsce: wyznaczony obszar rewitalizacji; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina oraz delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji; Wyniki: W badaniu ankietowym udział wzięło 100 respondentów. Ich opinie i odpowiedzi umieszczono w Raporcie z konsultacji społecznych, a rekomendacje poddano szczegółowej analizie w kontekście umieszczenia w dokumencie.</p>

Źródło: opracowanie własne.

Na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

<p>Artykuł w prasie lokalnej</p>	<p>Data: 19 maja 2017 r. Miejsce: prasa lokalna – Głos Wielkopolski Cel: podniesienie poziomu wiedzy na temat przebiegającego procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Wynik: opublikowanie w gazecie artykułu dot. procesu rewitalizacji w Gminie Mosina, wraz z obwieszczeniem dotyczącym konsultacji społecznych w sprawie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.</p>
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej</p>	<p>Data: 26 maja 2017 r. do dnia 3 lipca 2017r. Miejsce: Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 dostępny został na stronie www.mosina.pl, na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej http://bip.mosina.wokiss.pl oraz w Referacie Planowania</p>

	<p>Przestrzennego i Budownictwa Urzędu Miejskiego w Mosinie, Biurze Zarządzania Projektami i Funduszami Europejskimi Urzędu Miejskiego w Mosinie, Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miejskiego w Mosinie.</p> <p>Sposób informowania: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie;</p> <p>Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina;</p> <p>Wyniki: <i>Pozostaje do uzupełnienia po przeprowadzeniu konsultacji projektu GPR.</i></p>
Punkt konsultacyjny	<p>Data: 29 maja, 1 czerwca, 3 czerwca (mobilny), 7 czerwca</p> <p>Miejsce: Gminne Centrum Informacji, ul. Dworcowa 3, oraz 3 czerwca Festyn Organizacji Pozarządowych na boisku Szkoły Podstawowej nr 1 i Gimnazjum nr 1 w Mosinie, ul. Szkolna 1</p> <p>Sposób informowania: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie;</p> <p>Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina;</p> <p>Wyniki: <i>Pozostaje do uzupełnienia po przeprowadzeniu konsultacji projektu GPR.</i></p>
Badanie ankietowe	<p>Data: 26 maja 2017 r. do dnia 19 czerwca 2017r.</p> <p>Miejsce: wyznaczony obszar rewitalizacji;</p> <p>Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie;</p> <p>Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina;</p> <p>Wyniki: <i>Pozostaje do uzupełnienia po przeprowadzeniu konsultacji projektu GPR.</i></p>

KOMITET REWITALIZACJI

Dnia 2 marca 2017 roku zatwierdzona została Uchwała Rady Miejskiej w Mosinie nr XLVI/520/17 w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Po rozstrzygnięciu naboru powołany zostanie skład Komitetu Rewitalizacji, który stanie się organem wspierającym proces wdrażania Gminnego Procesu Rewitalizacji. Komitet, który jest organem doradczym Burmistrza, uspołecznienie wyraża w swoim składzie – członkami Komitetu Rewitalizacji mogą być m.in. mieszkańcy, właściciele i użytkownicy nieruchomości, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na terenie gminy

działalność gospodarczą lub społeczną, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej oraz inne podmioty.

Zasady działania Komitetu Rewitalizacji opisane zostały w rozdziale *System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Na etapie wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji nie ogranicza się wyłącznie do udziału interesariuszy na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji. Istotne jest określenie roli partycypacji społecznej na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania, które rozpocznie się po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Mosina na lata 2017-2027* i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Wielkopolskim Programem Operacyjnym na lata 2014-2020.

Etap wdrażania i monitorowania będzie pozwalał na aktywny udział mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w prowadzonych konsultacjach społecznych. Komitet Rewitalizacji, stanowiący organ opiniodawczo-doradczy dla Burmistrza, odpowiedzialny będzie za informowanie interesariuszy o stopniu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przyczyn i skutków ewentualnych trudności w jego realizacji. Forma i instrumenty powinny każdorazowo dostosowane być do lokalnych warunków i możliwości działania. W celu zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o etapach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji przewiduje się następujące formy konsultowania:

- Debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji;
- Strona internetowa www.mosina.pl;
- Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Mosina;
- Informacje zawarte w lokalnej prasie „Informator Mosiński”;
- Promocja działań w czasie spotkań z mieszkańcami;
- Ankiety ewaluacyjne.

11. SYSTEM WDRAŻANIA (REALIZACJI) GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Na zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji składają się:

Promocja i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Aktywne włączenie grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Pozyskiwanie środków finansowych

Monitorowanie postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Określenie stopnia osiągnięcia wyznaczonych uprzednio celów

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji będzie Burmistrz Gminy Mosina (organ wykonawczy), działającym poprzez właściwe jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Mosinie, którzy współpracować będą m.in. z:

- pracownikami innych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Mosinie;
- radnymi;
- przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy Mosina;
- interesariuszami rewitalizacji.

Organem wspierającym proces wdrażania będzie Komitet Rewitalizacji, który zostanie powołany na podstawie uchwały nr XLVI/520/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 2 marca 2017r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Członkowie Komitetu Rewitalizacji (Komitet liczyć będzie nie mniej niż 8 i nie więcej niż 17 członków) wyłonieni zostaną wśród osób pełnoletnich należących do następujących grup:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym

obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego: nie mniej niż 1 i nie więcej niż 3;

- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej, nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą: nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne: nie mniej niż 2 i nie więcej niż 3;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne: nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2;
- organy władzy publicznej: nie mniej niż 2 i nie więcej niż 4, w tym 2 przedstawiciele Rady Miejskiej w Mosinie, wskazanych przez Radę Miejską w Mosinie;
- podmioty inne niż wymienione w punkcie powyżej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa: nie więcej niż 1.

Kompetencje działania Komitetu Rewitalizacji wynikają z uchwały powołującej Komitet, a także obowiązujących przepisów prawa.

W celu efektywnej realizacji zaplanowanych działań wszystkie przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 wpisane zostaną do Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz budżetów rocznych. Koszty związane z zarządzaniem wdrożeniem programu ponosić będzie Gmina Mosina.

Szczegółowy zakres obowiązków poszczególnych jednostek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8 Zadania jednostek odpowiedzialnych za system zarządzania GPR

Podmiot	Zakres zadań
Burmistrz Gminy Mosina	<ul style="list-style-type: none"> • Zarządzenia GPR, • Powołanie składu Komitetu Rewitalizacji w formie zarządzenia • Nadzór nad strukturą zarządczą.
Rada Miejska w Mosinie	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie uchwał związanych z realizacją GPR lub jego aktualizacją

Komitet Rewitalizacji¹⁹	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawowanie funkcji opiniotawczą-doradczej
Referat właściwy ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Obsługa organizacyjna Komitetu Rewitalizacji, • Koordynacja realizowanych działań
Skarbnik Gminy Mosina	<ul style="list-style-type: none"> • Uwzględnienie projektów w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz budżetach rocznych
Referat finansowo-budżetowy	

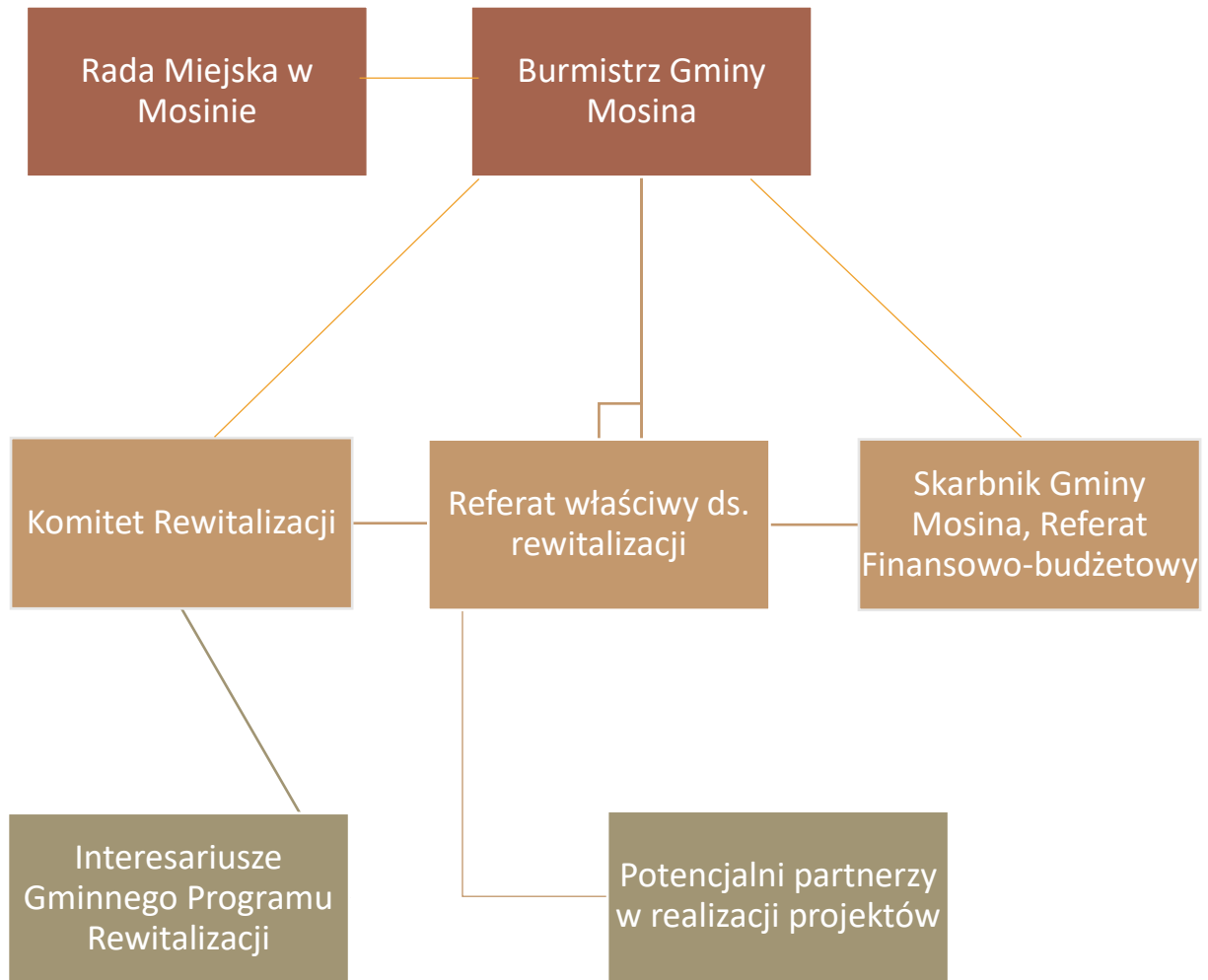
Źródło: opracowanie własne

Powodzenie procesu rewitalizacji zależało będzie między innymi od sprawnej współpracy i komunikacji pomiędzy wspomnianymi komórkami. Schemat organizacyjny ukazujący sieć powiązań między poszczególnymi jednostkami odpowiedzialnymi za system zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji zaprezentowano poniżej:

---

¹⁹ Z Komitetem Rewitalizacji powiązani są Interesariusze procesu rewitalizacji - niezależnie od wewnętrznej struktury organizacyjnej dot. monitoringu i zarządzania, stanowią oni zewnętrzne ciało opiniotawcze, które za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji będą miały pośrednio wpływ na kształt i przebieg rewitalizacji w Gminie Mosina.

Rysunek 4 Schemat organizacyjny

Źródło: opracowanie własne

Na tym etapie nie przewiduje się kosztów związanych z wdrażaniem procesu rewitalizacji.

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Monitoring w trakcie realizacji GPR będzie odbywać się na dwóch poziomach:

- Monitorowanie realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- Analiza zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji.

Bazą systemu monitoringu i oceny będą pozyskiwane dane dotyczące rewitalizowanych sfer (społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska). Na podstawie zebranych informacji oceniany jest merytoryczny oraz finansowy stopień wykonania założonych działań rewitalizacyjnych.

Za gromadzenie danych odpowiedzialne będą komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Mosinie. Dane gromadzone będą w sposób systematyczny oraz na możliwie największym poziomie szczegółowości, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

Za monitorowanie wdrażania Programu Rewitalizacji **odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Mosinie**, który co **dwa lata** będzie koordynował pozyskiwanie danych od instytucji publicznych (np. Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej, itp.). Na podstawie zgromadzonych informacji **raz na dwa lata** będą tworzone **raporty** przedstawiające postępy w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring będzie bazował na:

Zbieraniu danych ilościowych od poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy

Analizie danych mającej na celu określenie powiązania pomiędzy podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi a zmianami zachodzącymi na terenie Gminy

Sprawozdaniach z realizacji założonych celów, które będą zawierały informacje dotyczące realizowanych działań rewitalizacyjnych

Należy zaznaczyć, że monitorowanie procesów rewitalizacji skupia się na trzech obszarach:

- monitoring rzeczowy – dostarcza danych, które obrazują postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiają ocenę jego wykonania w stosunku do celów ustalonych w programie. Opiera się o skwantyfikowane dane.

W celu rzetelnej weryfikacji stopnia osiągnięcia celów rewitalizacyjnych i kierunków działań opracowano również listę wskaźników monitorowania całego procesu rewitalizacji w ramach GPR, przedstawioną w poniższej tabeli.

Tabela 9 Wskaźniki służące monitorowaniu procesu rewitalizacji w ramach GPR

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Tendencja zmiany	Źródło informacji
Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców.			
Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Aktywizacja zawodowa mieszkańców i pobudzenie przedsiębiorczości.			
Liczba podmiotów gospodarczych posiadających status aktywny w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	os.	Spadek	Dane PUP w Poznaniu
Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym			
Liczba osób objętych pomocą społeczną w przeliczeniu na 100 mieszkańców	os.	Spadek	Dane MGOPS w Mosinie
Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej			
Powierzchnia terenów zieleni	m ²	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Liczba terenów zagospodarowanych na cele sportowo-rekreacyjnej	szt.	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Rozwój mobilności mieszkańców			
Liczba powstałych miejsc parkingowych	szt.	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie

Długość zmodernizowanej sieci drogowej	km	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Poprawa jakości środowiska naturalnego			
Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	Wzrost	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie

Źródło: opracowanie własne.

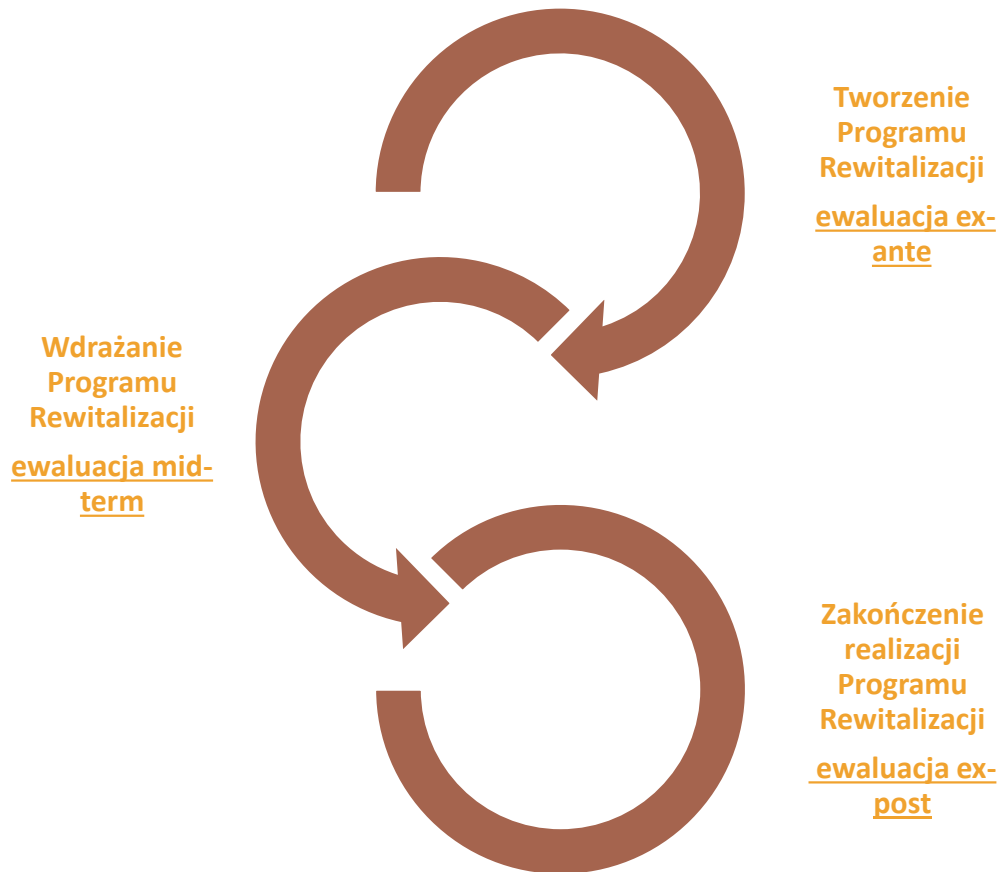
- monitoring finansowy – dostarcza danych będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków przeznaczonych na Gminny Program Rewitalizacji. Monitoring finansowy polega na systematycznym porównywaniu poniesionych wydatków do przewidzianego budżetu;
- monitoring ryzyk – polega na obserwacji zmienności uwarunkowań zewnętrznych, identyfikacji potencjalnych trudności w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, a także racjonalnym reagowaniu na zaistniałe zmiany.

System wdrażania uwzględnia również udział interesariuszy rewitalizacji, poprzez ich aktywny udział na każdym etapie realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewaluacja

Ewaluacja *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. W procesie ewaluacji Referat właściwy ds. rewitalizacji współpracuje z jednostkami organizacyjnymi Gminy Mosina oraz z innymi beneficjentami GPR.

Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja **ex-ante** prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, ponieważ pomogła dokonać oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne. Ewaluacja **ex-ante** prowadzona była poprzez możliwość zgłaszania uwag do Programu drogą osobistą, elektroniczną i telefoniczną oraz poprzez zamieszczanie formularza uwag dot. Projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, Projektu uchwały i zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Wyniki ewaluacji **ex-ante** przedstawione zostały w punkcie 10 Uspołecznienie programu rewitalizacji.

Ewaluacja **mid-term** zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 10-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewaluację **ex-post** zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na

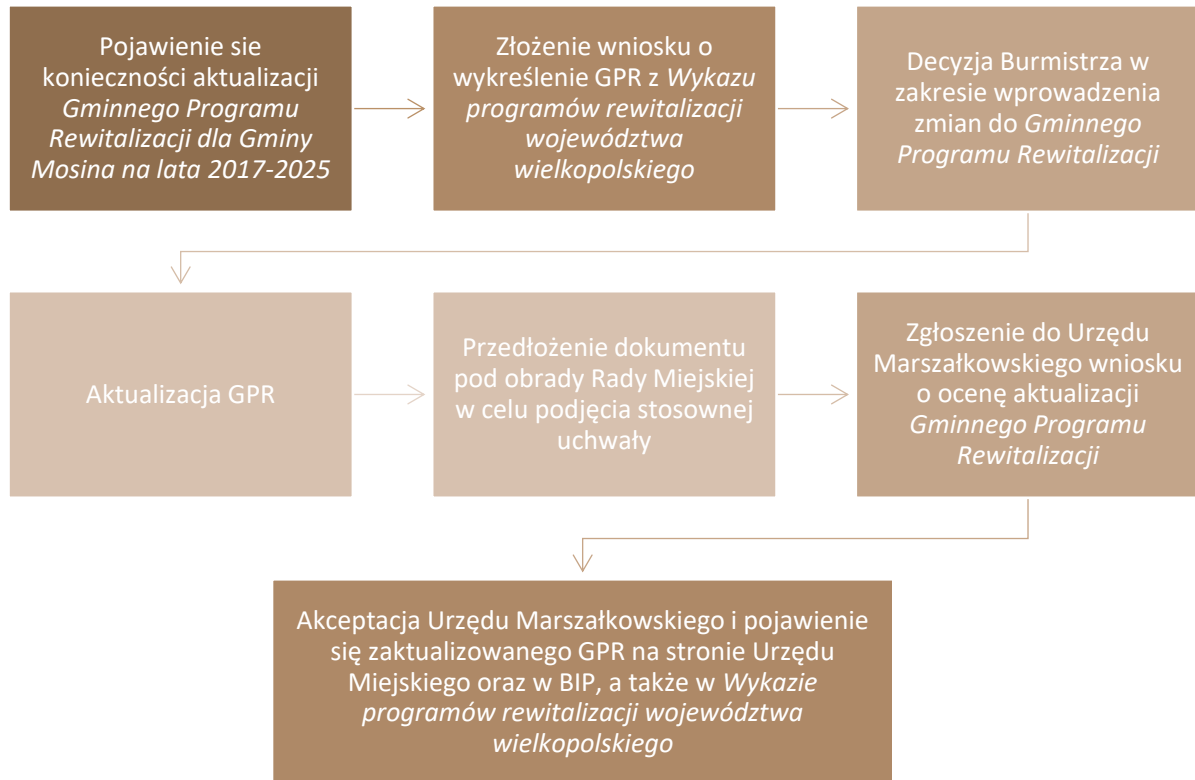
które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy Interesariuszy. Ewaluację ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiających przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywność Programu zostanie oceniona na podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Ważną procedurą jest także możliwość aktualizowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji możliwa jest w oparciu o zapisy **art. 23** ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Pozwoli to na wszelkie modyfikacje w dokumencie, które będą wynikać ze zmian w bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, braku skuteczności realizacji **Gminnego Programu Rewitalizacji**, a także w przypadku:

- Identyfikacji nowych potrzeb i oczekiwań interesariuszy obszaru rewitalizacji,
- Braku pozytywnych zmian na obszarze rewitalizacji,
- Nieosiągnięcia celów programu,
- Wzrostu/spadku poziomu zaangażowania i zainteresowania interesariuszy w realizację programu,
- Konieczności dostosowania działań podejmowanych w ramach programu do możliwości budżetu gminy oraz środków zewnętrznych.

Rysunek 5. Procedura aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

13. NIEZBĘDNE ZMIANY W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY

Zmiany w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Uchwałą nr XLVI/520/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 2 marca 2017 roku przyjęto zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji. Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października o rewitalizacji* skład Komitetu Rewitalizacji jest powoływany w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w **art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku**.

Zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Zgodnie z wymogiem art. 15 ust. 1 pkt 13 lit. a Ustawy o rewitalizacji oraz analogicznie z Uchwałą nr XLIII/448/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszary rewitalizacji, należy dokonać zmiany w zakresie wskazanych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina”, obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, tj. fragment miasta Mosina (przebieg granic wskazanego obszaru oraz sposób jego wyznaczania został określony na Załączniku nr 1 i 2 do ww. uchwały Rady Miejskiej w Mosinie).

Zmiana będzie polegać na wskazaniu w niniejszym Studium granic obszaru rewitalizacji. Obszar ten ma obejmować część miasta Mosina w obrębie następujących ulic: 20 Października, 25 stycznia, Budzyńska, Chodkiewicza, Czwartaków, Dębowa, Długa, Dworcowa, Farbiarska, Fiedlera, Kanałowa, Kasprowicza, Kasztanowa, Klonowa, Kolejowa, Kołłątaja, Komara, Konopnickiej, Krosińska, Krotowskiego, Krótka, Kusocińskiego, Leszczyńska, Łaska, Łazienna, Marusarza, Mickiewicza, Mocka, Mostowa, Niezłomnych, Nowa, Orzeszkowej,

Poniatowskiego, Poznańska, Pożegowska, Prusa, Reja, Reymonta, Rzeczna, Rzeczypospolitej Mosińskiej, Skrzynecka, Słoneczna, Słowackiego, Sowiniecka, Spacerowa, Stamma, Strzałowa, Strzelecka, Szosa Poznańska, Ślusarskiego, Śremska, Torowa, Wagnera, Wawrzyniaka, Wąska, Wiejska, Wybickiego.

Co więcej, oprócz powyższego przekształcenia, proponuje się wprowadzenie zmiany w „**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina**” (dalej Studium) przyjętego Uchwałą nr LVI/386/10 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina”, w zakresie następującego projektu rewitalizacji:

Projekt Zagospodarowania Placu Eleganta

- ustalenia Studium dla terenu wzdłuż Kanału Mosińskiego, między ulicami Mostową a Niezłomnych:

- A1_M1 Teren zabudowy mieszkaniowej z usługami.

Ustala się:

- lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o charakterze nawiązującym do kamienicznej zabudowy śródmiejskiej,
- utrzymanie i pielęgnację historycznych wartości obiektów i ich otoczenia,
- tworzenie, zachowanie i pielęgnację terenów zieleni ogólnodostępnej w postaci placów, skwerów i zieleńców oraz zieleni w pasach drogowych.

Dopuszcza się lokalizowanie lokali usługowych w parterach budynków mieszkalnych lub na wszystkich kondygnacjach budynków usługowych.

- Dla Kanału Mosińskiego Studium przewiduje teren wód powierzchniowych oraz łącznika ekologicznego.
- zmiana ustaleń dokumentu Studium
  - dodanie zapisu:
    - lokalizowanie usług kultury i rekreacji
  - lub uszczegółowienie zapisu:

- tworzenie, zachowanie i pielęgnację terenów zieleni w postaci ogólnodostępnych placów, skwerów i zieleńców z infrastrukturą rekreacyjno-kulturową oraz zieleni w pasach drogowych,
- uzasadnienie zmiany zapisu ustaleń dokumentu Studium
  - obecne zapisy Studium wymagają doprecyzowania w zakresie tworzenia miejsc dla lokalizacji obiektów kulturowych, rekreacji i wypoczynku.

Zmiany w Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na mocy art. 15 ust. 1 pkt 13 lit. b *Ustawy o rewitalizacji* należy wskazać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego konieczne do uchwalenia albo do zmiany.

Jednakże, po przeprowadzeniu analizy obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina²⁰ (dalej mpzp lub plan miejscowy) nie ma zarówno konieczności przystąpienia do uchwalenia nowego mpzp, ani także do zmiany obowiązującego mpzp.

Wskazanie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji

Zgodnie z wymogiem art. 15 ust. 1 pkt 13 lit. c *Ustawy o rewitalizacji* sporządzenie miejscowego planu rewitalizacji wskazane jest dla poszczególnych przedsięwzięć:

Adaptacja pałacu Budzyń na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, administracyjne wraz z rewitalizacją Parku Budzyń i budową przystani kajakowej

- brak uchwalonego planu miejscowego,
- założenia projektu dotyczą wielu aspektów zagospodarowania przestrzennego, tj. różnych elementów występujących na działkach ew. nr 1646/19, 1645/11, 1646/8, 1642/9, 1642/1, 1642/12, 1686/4, 1685/5 – dlatego konieczne jest wskazanie planu rewitalizacji zgodnie z art. 37f i 37 g ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, 904, 961, 1250);

---

²⁰ Analiza miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, tj. funkcji przeznaczenia terenów w obrębie obszaru rewitalizacji, przeprowadzona została na podstawie danych Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Mosinie, <http://mosina.e-mapa.net/> (data dostępu 9.05.2017 r.) oraz Planów miejscowych udostępnionych na stronie Gminy Mosina <http://bip.mosina.pl/bip/organy-gminy/burmistrz/obwieszczenia-planistyczne.html> (data dostępu 22-23.05.2017 r.)

- cel uchwalenia nowego planu miejscowego, to zachowanie oraz dopuszczenie nowych sposobów wykorzystania obszaru tych działek;

Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek”

- brak uchwalonego planu miejscowego,
- na względ zakresu działań projektu wskazane jest opracowanie planu rewitalizacji zgodnie z art. 37f i 37 g ustawy z dnia 27 marca 2033 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, 904, 961, 1250)
- cel uchwalenia planu rewitalizacji – zachowanie cennych walorów ekologicznych obszaru oraz dopuszczenie nowych sposobów wykorzystania obszaru tych działek;

Projekt Zagospodarowania Placu Eleganta

- brak uchwalonego planu miejscowego,
- na względ zakresu działań projektu wskazane jest opracowanie planu rewitalizacji zgodnie z art. 37f i 37 g ustawy z dnia 27 marca 2033 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, 904, 961, 1250);
- dzięki ustaleniom m.in. zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego w miejscowym planie rewitalizacji, możliwe będzie pozwoli zagospodarowanie nad Kanałem Mosińskim obszaru w pełni atrakcyjnego dla mieszkańców i turystów;

Modernizacja Placu 20 Października

- brak uchwalonego planu miejscowego,
- na względ zakresu działań projektu wskazane jest opracowanie planu rewitalizacji zgodnie z art. 37f i 37 g ustawy z dnia 27 marca 2033 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, 904, 961, 1250),

- miejscowy plan rewitalizacji zawierający m.in. ustalenia dotyczące zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, pozwoli wykształcić w obrębie Placu 20 Października obszar w pełni atrakcyjny dla mieszkańców i turystów;

Zmiany w uchwałach dotyczących ochrony praw lokatorów i mieszkaniowego zasobu gminy

Polityka mieszkaniowa gminy zawarta jest w poniższych uchwałach:

- UCHWAŁA NR XX/146/11 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 29 grudnia 2011r. w sprawie określenia zasad gospodarowania nieruchomościami Gminy Mosina (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, poz. 1697),
- UCHWAŁA NR LII/361/13 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 28 listopada 2013r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, poz. 468).

W obecnej chwili nie przewiduje się zmian w dokumentach dotyczących polityki mieszkaniowej z uwagi na to, że obowiązujące dokumenty są zgodne z przyjętymi kierunkami procesu rewitalizacji w Gminie Mosina.

14. UZGODNIENIE W ZAKRESIE PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na podstawie art. 46 i 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zwrócono się z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027*.

15. SPIS WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL

Wykres 1 Gęstość zaludnienia podana w przeliczeniu na km ²	28
Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	29
Wykres 3 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek.....	29
Wykres 4 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału – dynamika zmian	30
Wykres 5 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	31
Wykres 6 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	31
Wykres 7 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	32
Wykres 8 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	32
Wykres 9 Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób danej jednostki podziału.....	33
Wykres 10 Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych	34
Wykres 11 Liczba zabytków.....	38
Tabela 1 Zestawienie wskaźników użytych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	17
Tabela 2 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze wiejskim	20
Tabela 3 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze miasta.....	21
Tabela 4 Powiązanie planowanych projektów z celami i kierunkami działań	81
Tabela 5 Szacunkowe ramy finansowe	84
Tabela 6 Wpływ projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji.....	88

Tabela 7 Formy partycypacji społecznej na etapie przygotowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	94
Tabela 8 Zadania jednostek odpowiedzialnych za system zarządzania GPR	101
Tabela 10 Wskaźniki służące monitorowaniu procesu rewitalizacji w ramach GPR.....	105
Rysunek 1 Podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	14
Rysunek 2 Podział Miasta Mosina na ulice	15
Rysunek 5 Komplementarność przestrzenna.....	87
Rysunek 6 Schemat organizacyjny	103
Rysunek 5. Procedura aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	109